

ОСТАВКА ДИРЕКТОРА

ГОДИНА XLІ • БРОЈ 5 • БЕОГРАД, 15. МАРТ 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Управни одбор РФ ПИО
УСВОЈЕНА ОСТАВКА
ДИРЕКТОРА

У припреми нови закон
МОБИНГ ИЛИ
КОНФЛИКТ

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад,

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glas-osiguranika

Реч уредника

У свету у коме фирме морају да се такмиче у све широј арени и да пружају више резултата са мање инвестиција, добро одабрани, обучени, обавештени и мотивисани запослени сматрају се условом опстанка и напредовања модерних компанија. Проналажење праве особе за посао је изазов са којим се суочава свака радна организација, па људски ресурси и квалитетни кадрови постају преокупација савремених менаџера.

Колико су људи битан економски фактор сваке организације и сваке државе уопште, показују примери западних земаља где трошкови радне снаге чине 20-30 одсто укупних издатака, негде чак и до 50 посто. Јер, људи располажу знањем, иноваторским потенцијалима, интелектуалним и физичким капацитетом. Људи креирају производе и услуге, контролишу квалитет, пласирају производе, управљају процесом производње и финансијама.

Сведоци смо да је и код нас веома рабљена синтаagma људски ресурси, употребљена у најразличитијим значењима. Иако садржи придев људски, уствари је потпуно дехуманизована јер ресурс, између осталог, значи – оно што може да се искористи као извор профита. Дакле, брига једне фирме о људским ресурсима је заправо брига о властитим интересима,

што је, наравно, легитимно све док исти интереси деле и њени радници.

Управљање кадровима, тј. људским ресурсима је део предузећа који првенствено има за циљ да прати задовољство запослених јер је одавно схваћено да је већу продуктивност и напредак на тржишту могуће остварити једино заинтересованошћу радника и њиховим позитивним односом према послу. Задовољан радник је продуктиван радник, или, да кажемо другачије – када верујете у људе, они могу да учине и оно што се чинило немогућим.

Истраживања ове врсте показују да на ниво задовољства запослених највише утичу инспиративан посао, праведан систем награђивања, добри радни услови и подршка колега. У складу са тим, компаније се на различите начине довијају да сачувају најбоље раднике не би ли тако повећале ефективност и ефикасност, а најбоља међу њима, она која је проглашена најбољим послодавцем у свету, предњачи у креирању осећаја слободе за своје запослене почевши од уређења унутрашњег простора и логистике која им омогућава да се максимално посвете послу, уз што мање ометања и што више подршке. Овакве компаније су још ретке, али се запослени у њима осећају као код куће, ако не и боље.

М. Јовановић

Мада је изгледало као да зими нема краја, напослетку нам стиже пролеће. Ево кратке приче о месецу када и календарски долази до смене ова два годишња доба.

Трећи месец у години добио је име по римском богу Марсу (Martius). Март се код Срба, као и код неких словенских народа, назива још и благовештењски месец, марта, сухи, брезен и летник, а у старосрпском језику дерикожа. Белоруси га зову сакавик, Староруси проталњик, Украјинци березен, Хрвати ожујак, а Словенци сушец.

Пре него што је узео атрибуте хеленског бога Ареја, Марс је био бог земљорадње и

сточарства. Зато се празници који се везују за ово божанство славе у марту и октобру, када почињу, односно завршавају се пољопривредни радови. Сматра се да су та два месеца везана за почетак и крај ратних похода. Будући да се верује да Марс влада пољем којим се води битка, али и које се обрађује за узгајање пољопривредних биљака, њему су упућене молбе за заштиту земље како од непријатеља тако и од свих елементарних непогода. Према традицији, Марс је отац Ромула и Рема, стога се сматра и оцем читавог римског народа. У старом Риму март је био први месец у години.

Ј. Оцић

УПРАВНИ ОДБОР РФ ПИО

Усвојена оставка директора

За вршиоца дужности директора именована је Драгана Калиновић, досадашња заменица директора

Досадашњи директор РФ ПИО Слободан Здравковић поднео је оставку на ово место уз образложење да то чини из личних разлога, па због тога чланови Управног одбора нису о њој дискутовали. Према речима Ђуре Перића, председника УО, разлози личне природе нису за изношење у јавност, поготово када проблем није у лошем раду, способностима или ма чему из те области, јер се о раду Слободана Здравковића не може ништа негативно рећи.

Директор Здравковић поднео је члановима УО извештај о једногодишњем раду у коме је истакао да је сарадња са свима била коректна и да је основна делатност Фонда унапређена, што је и био циљ менаџмента:

– Морам да нагласим да је ажурирање базе података при самом крају. Од када су прошле године сви запослени у Фонду почели да раде на овим пословима (уз своје редовне), постигнута је знатна уштеда, јер се пре тога новцем

Драгана Калиновић

Светске банке плаћало да тај посао раде људи са стране. Овако уштеђена средства усмерена су у унапређење Сектора информативних технологија: у набавку нове опреме, поставку електронске писарнице, израду веб портала. Суштина је у унапређењу техничких могућности Фонда у циљу побољшања рада и брже и једноставније комуникације са осигураницима и корисницима. Почели смо и са разматрањем организационе структуре, кадровског потенцијала у Фонду, да би људи могли да буду искоришћени на прави начин и да би дали свој максимум. У том циљу планиране су и обу-

ке и едукације запослених, од којих су неке већ у току. Све време се радило и на прикупљању документације о имовини Фонда, формирању базе података о објектима и могу да кажем да је још 27 објеката уведено у базу имовине РФ ПИО – у кратким цртама је директор Слободан Здравковић изложио резултате једногодишњег рада менаџмента на чијем се челу налазио.

Чланови Управног одбора били су јединствени у оцени да је рад директора Здравковића био више него добар и да проблем због кога он одлази свакако није ни нерад, ни лош рад, нити било шта с тим у вези. Истакнуто је да, иако се о директоровој оставци не може дискутовати јер су разлози лични, свакако се може рећи да чланови УО сматрају да велики системи не би смели често да преживљавају овакве промене. Јер, како су нагласили, у институцији која броји хиљаде радника, и брине о неколико милиона осигураника и корисника, сваки директор који дође мора да проведе неко време да се само упозна са радом и проблемима, а директор Здравковић се уходао, ушао у проблематику и на прави начин почео да се бори са проблемима. Да би поткрепили дискусије на ову тему, чланови УО затражили су децидирано да се „за вршиоца дужности директора Фонда ПИО именује Драгана Калиновић, досадашњи заменик директора, у циљу реализације и обезбеђења континуитета досадашњег одличног рада менаџмента Фонда на челу са директором Здравковићем“.

Чланови Управног одбора усвојили су на последњој седници и Одлуку о издвајању 246,57 милиона динара за рехабилитацију и одмор пензионера у бањама Србије. Новац ће бити распоређен по филијалама Фонда, сразмерно броју корисника по општинама на подручју филијале на дан 1. јануара 2010. године. Процењује се да ће ове године на одмор и опоравак у бањама о трошку Фонда бити упућено око десет хиљада пензионера из свих категорија: бивших запослених, самосталаца и пољопривредника. Да подсетимо, корисници који су бесплатно боравили у бањама прошле или неке од последње три године, ове године немају право да конкуришу, а тачни подаци о томе када ће најстарији моћи да се пријаве, као и податак о максималној висини примања биће благовремено објављени.

В. Анастасијевић

Сајам аутомобила

На Београдском сајму је управо завршена највећа сајамска изложба аутомобила. И поред отежаног пословања, смањеног обима продаје, произвођачи, дистрибутери и увозници представили су се пуним капацитетом. На манифестацији је учествовало око 190 домаћих и исто толико иностраних излагача, а приказано је педесетак нових модела четвороточкаша. Суочени са кризом, сви излагачи су нудили попусте више и од 10 одсто. У оквиру овогодишњег Сајма одржан је Мотофешн и изложба пратеће опреме. Владало је велико интересова-

Скупљи живот у фебруару

Цене на мало робе и услуга у Републици Србији у фебруару 2010. године у просеку су више за 0,7 одсто у односу на претходни месец. У фебруару 2010. године у односу на исти месец 2009. године цене на мало су повећане за 6,3, а у односу на децембар 2009. године за 1,5 одсто.

Трошкови живота у Републици Србији у фебруару 2010. године у односу на претходни месец у просеку су виши за 0,2 одсто. У фебруару 2010. године у односу на исти месец 2009. трошкови живота су повећани за 3,6, а у односу на децембар лањске године за 0,8 одсто.

ње, што је посебно занимљиво за економска разматрања, с обзиром на низак животни стандард грађана и на податак да је у Хрватској услед кризе сајам аутомобила отказан.

Дванаест казни „дивљим“ превозницима

Током једномесечне интензивне акције уклањања нелегалних таксиста са улица Новог Сада, коју је „Глас осигураника“ недавно најавио, прегледано је 1.268 возила, а инспекција је том приликом написала 184 записника и проследи-

ла их судији за прекршаје. Такође, привремено је одузето 32 возила. Скинуто је 180 регистарских таблица, а одузето је привремено и исто толико саобраћајних дозвола. Наплаћено је 12 мандатних казни, а три возила је однео паук, јер су возачи из њих побегли када је наишла инспекција. Акција се наставља.

Пројекат „Зелени прстен“

Секретаријат за привреду града Београда расписао је јавни позив за достављање пријава за подстицајна средства у области воћарства и повртарства.

За овај пројекат, под називом „Зелени прстен“, град је обезбедио 97 милиона динара, а још три милиона динара намењено је за практичну и теоријску обуку у области интензивне и технолошке производње воћа и поврћа за кориснике подстицајних средстава.

Београд први пут додељује подстицајна средства у области воћарства и повртарства, а градске власти су се одлучиле за ова улагања зато што је производња воћа и поврћа најпродуктивнија грана пољопривреде у којој се остварује десет до петнаест пута већа вредност производње по хектару него при производњи пшенице и кукуруза.

Ова подстицајна средства из градског буџета додељиваће се за подизање нових засада воћа (јагоде, малине, купине, боров-

нице, рибизле, трешње, стоно грождје, јабуке, крушке, брескве – нектарине, кајсије, шљиве) са набавком и постављањем пратеће опреме за заштиту и наводњавање тих засада, и нових засада поврћа са набавком и постављањем пластеника са системом за наводњавање. Средства ће се додељивати бесповратно, и то у висини од 50 одсто укупне цене подигнутог новог засада воћа и поврћа са опремом, а максимални појединачни износ биће 2,25 милиона динара.

Исплата пензија

Исплата првог дела фебруарског чека пензионерима из категорије запослених почела је 10. марта.

Бившим пољопривредницима и пензионисаним војним лицима први део фебруарских принадлежности исплаћује се од 5. марта.

Пензионерима самосталних делатности примања за фебруар исплаћена су 3. марта.

Извесне словеначке пензије

Влада Словеније одобрила је Споразум о социјалном осигурању између Србије и Словеније и проследила га у Скупштину на ратификацију, известила је словеначка новинска агенција СТА. Дуго очекивани докуменат потписан је 29. септембра прошле године приликом посете председника Бориса Тадића Словенији, а српска Скупштина га је ратификовала у децембру. Чим то буде током марта учинила и словеначка, више од 10.000 грађана Србије који су део радног стажа одрадили у Словенији оствариће право на тамо зарађену пензију, а грађани Словеније са стажом у нашој земљи на принадлежности из Србије.

Средином прошле недеље у Заводу за социјално осигурање Србије боравили су представници словеначких органа за везу и том приликом разрешили сва правна и финансијска питања везана за примену Споразума, потврдио је Зоран Пановић, директор Завода за социјално осигурање Србије. То значи да су пензијски фондови у обе државе потпуно спремни да одмах после ратификације Споразума у словеначкој Скупштини почну да примају захтеве за остваривање права на пензију из друге државе.

Ниш – кредити за предузетнике

У Градској кући у Нишу представљена је нова кредитна линија за мала и средња предузећа и предузетнике у Нишавском округу која се реализује из средстава Програма локалног економског развоја на Балкану – LEDIB.

Реализација ове кредитне линије резултат је закључивања финансијског споразума између Владе Краљевине Данске, Владе Републике Србије и НБС. Тим споразумом Данска је обезбедила два милиона евра за ову намену, а НЛБ банка учествује са око два милиона евра сопствених средстава. У оквиру ове кредитне линије за предузетнике понуђене су краткорочне позајмице од 3.000 до 30.000 евра и дугорочни инвестициони кредити у износу од 10.000 до 50.000 евра.

У Холандију по диплому цвећара

Петнаест кандидата са евиденције тржишта рада у шест општина југозападне Србије на пролеће ће кренути пут Холандије на дошколовање за рад у области хортикултуре. У оквиру пројекта „Побољшање добре владавине и развој грађанског друштва у југозападној Србији“, боравиће у граду Путен, у чијој ће школи за вртларе стицати теоријска и практична знања из области неговања и узгајања цвећа. Уз подршку министарства иностраних послова Холандије, пројекат се реализује у сарадњи са холандском организацијом IKV Pax Christi и невладином организацијом Аргумент из Пријепоља. Школовање у Холандији за петнаесторо незапослених из

општина Пријепоље, Прибој, Нова Варош, Нови Пазар, Сјеница и Тутин трајаће три године. У Путену, побратиму општина Прибој и Пријепоље, они ће боравити у три наврата по шест месеци, а током наставе моћи ће да стекну знање из области узгајања цвећа по чему је Холандија позната у свету.

Расписивање конкурса и одабир полазника школе уследиће после усаглашавања свих техничких детаља између носилаца посла, Комуналног предузећа „Лим“ из Пријепоља и два предузећа за хортикултуру из Холандије.

Миленин опус као инспирација

Прошле године обележена је стогодишњица рођења врсне уметнице Милене Павловић Барили. Да интересовање за њен живот и разноврсност жанровског и медијског опуса не јењава, сведочи и управо затворена изложба у Музеју примењене уметности. Концепт изложбе осмислили су професори Факултета примењених уметности, а представљено је око 100 инсталација, костима, фотографија и радова графичког дизајна двадесетак њихових студената. Атмосферу су употпунили мириси, као и аудио снимци Миленине поезије.

Идеја поставке је била да укаже на разноврсне креативне подстицаје радова ове сликарке,

који се показују као савремени, живи и инспиративни. Магични систем у Миленином делу и данас је изразито признат и присутан у креативном коду младих уметника из Србије, што показује и ова изложба. Током њеног трајања одржан је и међународни научни скуп „Милена Павловић Барили у фокусу различитих уметности – Нови плурализам значења“.

СРБИЈА МЕЂУ НАЈСТАРИЈИМ НАЦИЈАМА НА СВЕТУ

Да ли су пензионери криви

Стручњаци упозоравају да би ускоро број пензионисаних и запослених могао да се изједначи, што не може да издржи ниједна економија

Један наш познати писац недавно је рекао да људе никада није било толико срамота да буду стари као у наше време. Док се модерна цивилизација окреће младости као врховној вредности, старост се редовно доживљава као хендикеп. И више од тога – недостатак културног односа према старењу и старости врло често значи дискриминацију старих особа.

Овај цивилизацијски јаз код нас је додатно оптерећен економским (не)приликама и сиромаштвом, па се стари људи, осим биолошких ограничења и тешкоћа, суочавају и са ниским стандардом и недостатком праве друштвене бриге. Такав положај сврстава их у једну од најугроженијих категорија становништва.

Према најновијим истраживањима, Србија је четврта земља са најстаријом популацијом на свету (иза Грчке, Италије и Јапана), а и даље „стари“ – по броју становника изнад 65 година већ је избила на незахвално треће место. Стручњаци стално упозоравају да би ускоро број пензионисаних и запослених могао да се изједначи, што не може да издржи ниједна економија, а буџетске дотације за пензије су већ на критичној тачки. Стално смо бомбардовани вестима о томе како је Србија земља старих које нема ко да издржава и да се под хитно мора решити проблем неодрживог система финансирања пензионера.

Србија је земља старих зато што нема довољно младих, а пензионери о сиромаштву већ доста знају из непосредног искуства, и није их потребно додатно оптерећивати осећајем кривице како генерацијама иза себе, својом бројношћу, ускраћују бољу садашњост и будућност. Али, уместо да се стално бавимо социјалним и економским узроцима и различитим због којих смо дошли у ову ситуацију, требало би да видимо шта то у друштвеном простору Србије, чију скоро једну петину чини популација старијих, стоји на располагању појединцима, женама и мушкарцима, људима који живе у

нашем окружењу, бројним генерацијама које су тек ступиле у треће доба или су у периоду праве старости, а које углавном очекују само свакодневну пажњу, уважавање, равноправни третман и, понекад, извесну привилегију.

Распон пензионерских примања у Србији креће се од 11.000 (8.400 за пољопривреднике) до 102.000 динара, с тим што најниже пензије прима око 450.000

људи, а највише 55 пензионера. Овде треба рећи да Светска банка сиромашном сматра сваку особу која зарађује мање од два долара дневно.

Чињеница је да демографска експанзија ове претежно сиромашне популације намеће свим друштвеним актерима – социолозима, антрополозима, геронтолозима врло велике захтеве за без-

болно интегрисање старих у друштвени простор у коме се срећу све генерације и представници различитих друштвених слојева. Иако је данас геронтолошких капацитета у Србији знатно више него раније, потребе су још увек много веће, јер и када би се сви ти капацитети сабра-

ли, и даље би то обухватало низак проценат старих којима је омогућена организована друштвена заштита. Велики број остарелих особа жи-

Глоб
проб

Да из... су са... прим... мно... су з... ће с... не д... ски... ња... да у... једн... ловл... само... знатн... Европ... запос... зионер... 2035, а... ња попу... превазић... које је има... економска п

ви у тзв. самачким домаћинствима, без подршке породице, а посебно су угрожена старачка домаћинства са једним чланом у удаљеним руралним деловима земље. Мада старост не мора да значи болест, и угрожено здравље старијих житеља је један од ургентних проблема друштва и његових здравствених капацитета. Дакле, држава прва има

комплексан задатак да допринесе бољој друштвеној и стручној пракси старања о овим лицима, и, уопште, хуманизацији животних услова наших старих и болесних суграђана, односно томе да појам који везујемо за старост буде достојанство, а не само немоћ и усамљеност. Национална стратегија о старењу 2006–2015. године добра је полазна основа за решавање ових проблема али без усаглашених активности свих актера на геронтолошком пољу не могу се очекивати виднији и већи резултати.

У оваквој, наизглед безизлазној, ситуацији једно од решења проблема би могло бити да се што дуже остане радно активан. И то не само зато што то кажу економисти, него што то тврди и природа – према резултатима бројних истраживања, данашњи старији су све дуже способни и витални, тако да календарска старост не одговара нужно биолошкој и психолошкој старости. Стручњаци се слажу да не постоји ниједан емпиријски доказ да су запослени у зрелијим годинама мање иновативни, ефикасни и креативни од млађих колега, па зато треба надвладати предрасуде и

ални блем

двајања за пензије ни-мо наш проблем показују лери и других земаља. Буџети тих европских држава угрожени бог пораста броја пензионера, па ве већи број влада морати да поч-да разматра стање у својим пензиј-м системима. Поред тога, због смање-броја радних места долазе у ситуацију место да четворо радника „издржава“ ног пензионера тај број буде препо-ьен, па ће на једног пензионера ићи два радника. Што је, додуше, још о боље него код нас. По подацима ске комисије, највећи пад броја лених у односу на број пен-а очекује се између 2015. и ројектовани утицај старе-лације на јавне финансије и ће више пута ефекте а тренутна светска криза.

новог начина испуњавања времена и перманентног учења примењив је на све, а све је више и понуда прилагођених трећем добу, поготово у градовима. Наравно, и држава мора да схвати да су пензионери ресурс на који се може рачунати.

Иако нам то из перспективе млађих година изгледа далеко, процесу старења нико није умакао, а колико поштовања сада будемо изборили за своје старије суграђане, толико ћемо га и ми добити.

Милена Јовановић

ЗРЕЊАНИН

Скупштина Синдиката пензионера „Независност“

Општински одбор Синдиката пензионера „Независност“ у Зрењанину крајем фебруара одржао је годишњу Скупштину. Овом скупу су, осим представника 11 месних организација зрењанинског одбора, присуствовале и колеге из Сурчина, Панчева, Кучева и Крушевца, као и Петар Митровић, председник Републичког одбора Синдиката пензионера „Независност“. Међу гостима је био и Милан Звекић, директор Филијале Зрењанин Републичког фонда ПИО.

Према речима Јеленка Крајована, председника зрењанинског одбора „Независности“, активисти ове пензионер-

ске организације су током 2009. године снабдели своје чланове и њихове породице са око 51 тоном јефтинијих прехранбених производа, као и са 929 тона огрева, и то кроз отплату у више рата.

Конкретно, испоручено је 9,8 тона брашна, 7,6 тона шећера, 13.538 тона пилећег меса, 18 тона зимнице и 1.900 литара јестивог уља. Такође, и 337 тона угља и 592 тоне дрва. Руководство ове организације процењује да су на овај начин снабдели око 20.000 суграђана, а планирају да исти „подвиг“ понове и 2010. године.

М. Мектеровић

РЕФОРМА ЗАКОНА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

Предлози жена

Секције жена Савеза самосталних синдиката Србије и Уједињеног гранског синдиката „Независност“ затражиле су, у Саопштењу од 5. марта, да Министарство рада и социјалне политике размисли њихове предлоге у вези са изменама Закона о ПИО.

Наиме, синдикалне активисткиње предлажу да се за свако рођено дете, закључно са трећим дететом, женама у укупан стаж додатно урачуна по једна година стажа. Такође, оне траже и да се размисли могућност признавања времена проведеног на породилском одсуству у радни стаж женама које су током тог периода биле ван радног односа (незапослене).

Припаднице лепшег пола из ових синдиката сматрају да пензијске реформе, осим економске одрживости, морају да обезбеде социјалну правичност и генерацијску солидарност. Стога сматрају да предлошке измене Закона о ПИО, којима ће се женама померити услов за одлазак у пензију са 35 на 38 година стажа, нису прихватљиве и да су социјално неправедне.

М. М.

ПРОБЛЕМИ СЕОСКИХ СТАРАЧКИХ ДОМАЋИНСТАВА

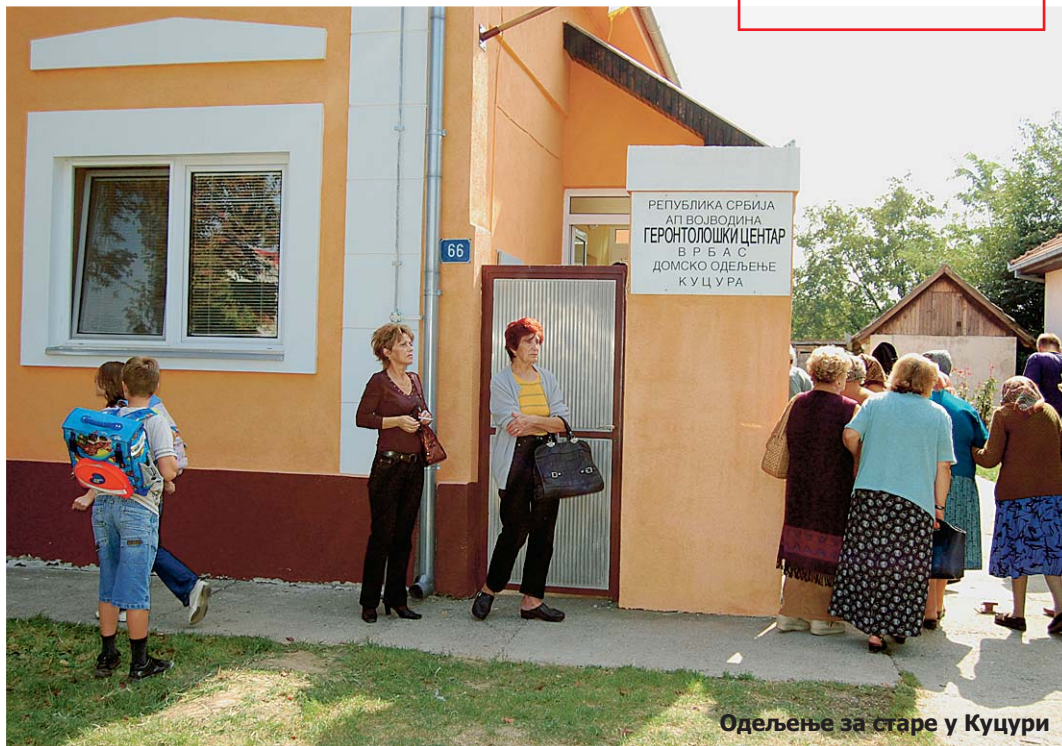
Стари људи тешко напуштају огњиште

Потребна је додатна помоћ државе да би баке и деке живеле достојанственије и на селу

Према најновијим подацима, у Србији данас живи више становника старијих од 65 година него што имамо деце млађе од 15 година. Забрињавајуће је и то што у појединим селима у унутрашњости скоро да и нема подмлатка. Љиљана Лучић, државна секретарка Министарства рада и социјалне политике, изјавила је недавно да су лоша економска ситуација и транзиција основни узроци „катастрофалне демографске слике данашње Србије“.

Најновија истраживања, такође, показују да су сиромаштво и мањак материјалних добара најприсутнији у руралним деловима наше земље. Најтежа ситуација је у југоисточној Србији, и то код самачких земљорадничких домаћинстава. А највећи део сиромашних – међу већим пољопривредним газдинствима, налази се у Војводини, јер су овде током прошле године имали велике трошкове у ратарској производњи. Ни старији који су остварили право на пољопривредну пензију нису у много бољем материјалном положају, јер она износи у просеку око 8.000 динара. Један део старијег сеоског становништва чак нема ни здравствено осигурање, а занемарљиво мало их прима социјалну помоћ.

Наравно, веома важан разлог за старење нашег села је

Одељење за старе у Куцури

велика миграција становништва – углавном млађег, у веће градове.

Статистика говори да скоро 50.000 људи годишње оде са сеоских подручја у градове, и да због тога у српским селима већ постоји више од 200.000 напуштених кућа. Неки стручњаци кажу да ће, ако се тако настави, у наредних 15 година у Србији једноставно нестати више од 700 села. Наравно, тешко је задржати младе у руралним подручјима где нема ни амбуланти, ветеринарских станица, ни школа, а негде чак ни струје. О запо-

шљавању и тешком положају жена да и не говоримо.

Какав је живот на селу људи старијих од 65 година, па ако их још самоћа или, не дај боже, болест притисну, то само они знају. Наиме, познато је да су ови људи, најчешће, ограничених могућности за радно ангажовање у пољопривредној производњи, а самим тим имају мање прилика да нешто зараде и побољшају истањен кућни буџет. Сиромаштво последично снижава и квалитет живота наших бака и дека на селу, јер они често немају ни материјалних могућности да себи приуште одговарајућу негу, а ређе се и одваже да посете доктора или зубара. Стога се дешава да особе које имају неку хроничну болест, која их дуготрајно ограничава у свакодневним активностима, немају ни проглашен инвалидитет. Ако свему поменутом додамо и незаобилазан осећај усамљености

и некада недостатак подршке породице или пријатеља, тада је слика о њиховом животу комплетнија.

У Војводини је од 123.500 старачких домаћинстава око 56.500 сеоских. Од тога, 63 одсто су једночлана, 36,4 одсто двочлана, а свега 0,6 процената су са три или више чланова домаћинства. Управо су ова једночлана и двочлана домаћинства најугроженија. Држава, с друге стране, има потешкоћа да им адекватно помогне. Овим људима, у одређеним ситуацијама, није у једнакој мери доступна помоћ у кући преко центара за социјални рад и геронтолошких центара, као корисницима у граду. Наиме, постојећи капацитети за смештај старих лица налазе се углавном у градским срединама, док право на смештај у другу породицу старији људи са села веома ретко користе. Најчешћи узрок ове појаве је

Народна кухиња и у селима

Из средстава локалног буџета Сремске Митровице организована је бесплатна исхрана, односно народна кухиња, коју реализују активисти Црвеног крста.

Бесплатни оброци обезбеђени су током целе године у 19 од укупно 25 сеоских насеља ове општине, што покрива 76 одсто сеоских средина. Кувани оброци деле се у само једном селу, а у осталих 18 села достављају се ланч пакети.

уврежена неспремност старина са села да прихвате овај облик заштите због културолошких и социолошких разлога или, боље речено, због патријархалног и традицио-

Дакако, због традиционалног васпитања, не одлучују се ни да стављају имовину под хипотеку да би „намирили“ трошкове смештаја у државним установама.

отворена у градским срединама, осим оних у Молу и Куцури, који су у селима.

Сасвим је јасно да постоји потреба за додатним мерама подршке и помоћи друштва нашим бакама и декама на селу, да би имали достојанствен живот и у својим срединама. За почетак, помогла би доследна примена неких мера у складу са Националном стратегијом о старењу, као што су: посебни облици додатне помоћи материјалне заштите корисника пензија чија су укупна редовна породична примања по члану домаћинства испод утврђеног минимума егзистенције – путем новчаних давања; обезбеђивање услова за увођење права на посебну врсту социјалне пензије; увођење пореских олакшица за старачка домаћинства; одобравање олакшица при плаћању комуналних услуга и енергената за грејање; донирање цене међуградског превоза и др.

Ова стратегија је као носиоце наведених активности препознала Владу Републике Србије и њена надлежна министарства (рада и социјалне политике, здравља, просвете, културе, државне управе и локалне самоуправе, финансија), затим Републички фонд за ПИО, заводе за социјалну заштиту и др. Наравно, очекује се и сарадња удружења пензионера, невладиних и хуманитарних организација и удружења грађана.

Мирослав Мектеровић

ТРЖИШТЕ РАДА

Право на посао, шанса за каријеру

Циљ дводневног сајма запошљавања – „Топ џоб“ (Top Job) одржаног почетком марта у Београду био је да се, у новим тржишним условима које је условила економска криза, послодавцима понуде иновативна решења.

Сајам је имао задатак да се ухвати у коштац са неколико највећих изазова, пре свега да омогући запошљавање особа са инвалидитетом уз прилагођавање новонасталим законским нормама, да олакша запошљавање младих који излазе из домова за децу без родитељског старања, да пронађе дефицитарне кадрове и помогне запошљавање најугроженијег дела популације. На сајму се представило седамдесетак најугледнијих послодаваца из свих области пословања а понуђено је више од 1.000 радних места.

Манифестација је била веома посећена, а највише је било младих. Одржана су и предавања на којима су говорили менаџери људских ресурса. Сајам су организовали BelExpo и Vascur, у сарадњи са Министарством економије и регионалног развоја, Привредном комором Србије, НСЗ и Агенцијом за привредне регистре.

Ове године почиње примена Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом који уводи квотни систем за послодавце, па је посебан акценат сајма био на прилагођавању тржишта рада тим законским нормама. У Србији живи око 700.000 особа са инвалидитетом, што је десет одсто укупног становништва. Њихов тачан број, међутим, веома је тешко утврдити јер не постоји званичан регистар. Забрињава и податак да око 70 посто инвалида живи на граници сиромаштва. Свакако је потребно подстаћи сваки вид настојања да се запосли што већи број инвалидних лица.

Ј. Оцић

налног начина живота на селу. Дакле, нису спремни да промене средину и да се напуштањем некада и вековног огњишта прилагођавају, под старе дане, новом начину живота у градским срединама.

Држава, пак, нема довољно средстава да социјалне услуге приближи овим људима у њиховом природном окружењу. Рецимо, у Војводини је већина капацитета за институционални смештај старих

ШТА ДА ОЧЕКУЈЕМО КАДА ЗАИСТА БУДЕ УВЕДЕНА ЕЛЕКТРОНСКА УПРАВА У СРБИЈИ

„Кликом“ до жељеног документа

Последњих година често се говори о развоју информационих технологија и њиховој активнијој употреби у јавном сектору. Посебна пажња се стално посвећује развоју електронске управе која би свима, како кажу, олакшала живот. У складу са тим Влада Републике Србије је октобра 2009. године усвојила Стратегију развоја електронске управе за период од 2009. до 2013. године, која је у потпуности усклађена са политиком ЕУ у овој области.

Шта је то заправо електронска управа (е-управа)? Дефиниције овог појма су различите – „употреба информатичке технологије да би се олакшао промет информација и савладале физичке препреке традиционалних система“, или „коришћење технологије како би се повећала доступност и олакшало извршење јавних служби у корист грађана, привредника, као и запослених у тим службама“. Све у свему, све се своди на аутоматизацију, односно компјутеризацију садашњег „папир система“, што би требало да допринесе да се потпуно промени начин комуникације са јавним службама. Дакле, уместо пешке од шалтера до шалтера, за рачунар и „кликом“ до жељене информације или документа! Коначни

Како до личне карте са дигиталним потписом

Да би лична карта могла да се користи за дигитално потписивање, на шалтеру МУП-а треба испунити захтев и потписати га. Затим се, на истом шалтеру, у поступку доперсонализације, у личној карти која је убачена у читач картица, формира приватни кључ и одговарајући сертификат. Ово је могуће само када се лично унесе лозинка која се налази на личној карти испод заштитне трачице.

Електронски документ се потписује тако што се лична карта, са квалификованим електронским потписом, поставља у читач картица и потом уноси лична лозинка, да би се из тајне меморије формирао дигитални потпис на жељеном документу.

Уз помоћ апликације за верификацију дигиталног потписа прималац дигитално потписаног документа ће моћи да провери сертификат потписника и тако ће бити сигуран да је документ заиста потписала особа чије име стоји на електронском документу. Овако се уз помоћ дигиталног потписа гарантује да је документ оригиналан, јер и најмања промена у документу проузрокује неслагање са дигиталним потписом оригинала.

циљ е-управе је да се повећа доступност јавних служби грађанима и да се поспешу ефикасност државе у управљању кроз бољи увид при распоређивању економских и социјалних ресурса. Боља интеракција између три основна сегмента друштва – државе, физичких и правних лица, свакако је резултат ефикасне е-управе, а ова интеракција је основ за политички, социјални и економски развој друштва. Изградња информационо-комуникационе структуре битна је за земљу колико и изградња путева, мостова и водовода, а е-управа

Планиране услуге за грађане и привреднике

Пријава и плаћање годишњег пореза на доходак, лична документа, регистрација аутомобила, добијање грађевинске дозволе, заказивање лекарских прегледа, услуге из социјалне заштите, доприноси за запослене, пријаве пореза на добит предузећа и ПДВ-а, регистрација предузећа, јавне набавке, царинске декларације...

би требало да допринесе да држава буде одговорнија, ефикаснија, транспарентнија и окренута грађанима. Ефикасна администрација има и позитиван утицај када је у питању привлачење страних инвестиција, а самим тим и на економски развој Србије.

Један од основних предуслова за развој електронске управе је употреба квалификованог електронског потписа. Прво сертификационо тело за издавање квалификованих сертификата регистровано је још децембра 2008. године – ПТТ Србија. Осим ПТТ-а, и Привредна комора Србије и МУП регистровали су се за издавање квалификованог електронског потписа. МУП ће пружити и могућност да се нове личне карте са чипом користе и за дигитално потписивање уз софтвер који ће бесплатно бити доступан на сајту МУП-а. Употреба документа са сертификатом електронским потписом омогућиће увођење електронских процедура које би требало да доведу до знатног поједностављења и појефтинијења процедура. Иако је процес сертификације потписа почео пре више од годину дана, данас, у марту 2010, и даље је незнатан број расположивих услуга у области јавне управе и предстоји огроман напор да би грађани Србије осетили њене благодети.

Широкопојасни (брзи) приступ интернету од 4 Мбит/с требало би да постане много приступачнији на већој територији Србије до краја 2010. године и до тада би заступљеност широкопојасног приступа требало да достигне 20 процената, планирају у Влади Србије. Без оваквог приступа интернету није ни реално говорити о ефикасној е-управи, е-здравству или е-школству, што све треба, у XXI веку, да представља реалност, а не фикцију у Србији. Подаци за 2009. годину говоре да око 46 процената градских домаћинстава има интернет прикључак, док тај број за сеоска домаћинства износи око 22 одсто. Тек нешто више од 20 процената свих корисника има широкопојасни приступ интернету.

У протеклих неколико година е-управа је знатно напредовала у низу области, јавној управи, здравству, образовању; али и даље знатно заостаје за већином европских земаља. Још нема двосмерне комуникације са државним органима. Електронска управа у Србији своди се на добијање информација о услугама државних органа, надлежностима, потребној документацији, а понекад је могуће преузети и формулар. Да би се у потпуности завршио посао електронским путем мораћемо да сачекамо још неколико месеци, или је можда реалније рећи, још неку годину.

Александра Станков-Мијатовић

НАЈДУЖЕ СЕ ЧЕКА НА РЕШЕЊА ИЗ БИХ И МАКЕДОНИЈЕ

Ни омбудсман не помаже

Због специфичности поступка за остваривање права по међународним споразумима, у прошлом броју осврнули смо се на кораке које ваља предузети пре доношења захтева за пензију ради уштеде времена. Међутим, они који већ користе домаћу, сразмерну пензију, а месецима или чак годинама не добијају никакав одговор из републике у којој су провели део живота и остварили део радног стажа, често немају јасну представу о томе шта се дешава, где је застој и шта у таквој ситуацији могу да предузму да би остварили право на други део пензије.

Ових дана бележимо пример корисника који од 2007. године прима сразмерни део пензије коју редовно исплаћује филијала на Новом Београду. Износ пензије од десетак хиљада динара није довољан да подмири нормалне потребе, а решење за већи део стажа у БиХ не стиже на кућну адресу.

Након неколико безуспешних обраћања надлежном органу БиХ, корисник је потражио помоћ преко омбудсмана БиХ, а ова институција затражила је од надлежног Федералног завода извештај о току поступка и о разлозима због којих се решење не доноси.

У писаном извештају надлежног завода стоји, између осталог, да пензијски фонд Србије наводно није доставио своје решење нити „потврду стажа из Републике Хрватске, која је неколико пута тражена и од Србије и од Хрватске“! Омбудсман је кориснику доставио одговор који

Пензијски фонд у Србији није надлежан за признавање стажа у било којој републици бивше Југославије

је правно и логички потпуно несхватљив, али оптужујући. Треба најпре знати да пензијски фонд у Србији ни у ком случају не може бити надлежан за признавање стажа у Хрватској нити у било којој другој републици. Но, кориснику који је прихватио такво тумачење здраво за готово омогућен је непосредан увид у списе предмета: решење, прописани међуна-

остваривања права по прописима друге државе зависи свакако од начина и динамике рада надлежног федералног завода.

Примера који се из истих или сличних разлога појављују има напретек. Према нашој статистици, најдуже се чека на решења из БиХ и Македоније. Најчешће тезе инфондова наших суседа су да надлежна филијала из Србије

рању, уз одговарајући писани доказ. Ипак, пошто већина странака пита да ли се дата изјава о стажу оверава и који писани доказ треба приложити, ваља појаснити да домаћи фонд може да понуди као доказ једино оверен листинг из којег се види да ли је неко у осигурању, а изјава странке се свакако не оверава. Иначе, корисници хрватске пензије у обавези су да обавесте надлежни завод који им исплаћује пензију о свакој промени статуса, уколико, рецимо, раде послове по основу уговора о делу, или обављају самосталну или другу делатност по основу које су осигурани, као и о промени адресе становања.

Изјаву о стицању својства осигураника могу поднети непосредно, путем препоручене пошиљке, или преко домаће филијале на чијој територији имају пребивалиште, а препоручује се да уз изјаву доставе и оверен листинг матичне евиденције. Међу-

народним споразумом, иначе, није предвиђено да фонд једне земље по службеној дужности обавештава фонд друге републике о насталим променама у осигурању за кориснике пензије, осим ако то писаним путем не затражи друга уговорна страна.

Према томе, уколико се кориснику сразмерног дела пензије из Хрватске обуставе примања због пријаве осигурања, треба знати да није реч о иницијативи овдашњих филијала, већ о поступку надлежног иностраног органа који исплаћује пензију.

С. Марсенић

родни обрасци, пропратни акти – све је уредно послато 2007. године, а пензију, какву-такву, филијала на Новом Београду исплаћује нормално и редовно, тако да је споразум убрзо решен.

Странка је упућена до омбудсману и Федералном заводу БиХ достави доказе – оверене копије свих послатих докумената, са печатом експедиције из којег се јасно види и када су тачно послати акти у складу са међународним споразумом, и то је све што домаћа филијала може учинити да помогне свом кориснику, а даља судбина

не доставља решења, потврде стажа, одштетни захтев и слично. Али, осигураници имају право да чују и тачну, проверену информацију, односно да се непосредним увидом у списе предмета провере „у ком грму лежи зец“.

Хрватски партнери су, чини се, знатно ажурнији и прецизније обавештавају странке о томе шта треба да доставе од документације да би остварили право на сразмерни део пензије. Најчешће се од будућих корисника, поред осталог, тражи својеручно потписана изјава да после раскида радног односа нису били у осигу-

ПОСЛЕ ДЕЦЕНИЈЕ ТРАНЗИЦИЈЕ ЗАПОСЛЕНИ ПОЧЕЛИ ДА СХВАТАЈУ СВОЈА ПРАВА

Мобинг или конфликт

Није само у Србији мобинг веома тешко доказати. О томе сведочи и податак да је само осам земаља Европске уније до сада донело закон којим се ова област регулише. Свака земља има своје карактеристике и специфичности када је реч о пословним односима и правилима на раду. Према званичној статистици, око 12 милиона запослених у Европској унији изложено је мобингу: сваки осми Британац, на пример. У Америци је ситуација много озбиљнија јер је овој врсти злостављања на радном месту изложен сваки четврти запослени. У Србији, према последњим подацима, пет до десет људи дневно окрене телефон за жалбе са притужбама на понашање претпостављених или колега на послу. Јако је, међутим, тешко разлучити мобинг од конфликта на радном месту, па је и то разлог што тако мали број чланица

Радмила Букумирић-Катић

Европске уније има закон који регулише ову област, каже за наш лист Радмила Букумирић-Катић, државни секретар у Министарству рада и социјалне политике.

– У нашој земљи ова појава је почела да се препознаје у процесу приватизације, и то због вишка радника који се јављају приликом продаје предузећа. Нови послодавци најчешће опредељују људе практично их наводећи на то да сами дају отказ и напусте посао. Још једна врста мобинга је потцењивање способних, њихово потискивање у други план, а истицање у први план мање способних. Постоји и трећа врста мобинга у транзиционом периоду: такозвани политички мобинг који подразумева елиминисање политичких неистомишљеника – објашњава наша саговорница.

У теорији се препознају вертикални и хоризонтални мобинг. Вертикални подразумева злостављање радника од стране претпостављеног (55 одсто), али и претпостављеног од стране радника

Није увек лако разлучити шта је малтретирање, а шта инсистирање на испуњавању радних обавеза

(пет одсто), док је хоризонтални мобинг међу колегама који се налазе на истом хијерархијском нивоу (45 одсто).

– Најизраженији је код младих људи између 20 и 30 година живота, затим код старијих, између 40 и 50 година и више, а најмање се уочава међу запосленима старим између 30 и 40 година. То је и лако објашњиво: млади су тек закорачили у пословни свет и његове сложене хијерархијске и остале односе, несигурни су у себе јер немају довољно искуства у раду, па је њих најлакше прозивати за незнање, за лоше обављен посао (и кад јесте и кад није) и, уопште, најмањи проблем је на њих се „обрушити“. Старији, они преко 40-50 година имају довољно искуства у раду, али већ постају несигурни у себе у смислу да их није прегазило време, да ће их млади превазићи и слично, тако да су и они „логодно тло“ за разне врсте злостављања на раду. Људи између 30 и 40 година живота су довољно млади да још немају разлога за бојазан да су превазиђени, а довољно су искусни и самоуверени у свом послу да их је тешко поколебати на тај начин – појашњава Радмила Букумирић-Катић.

Најважније је препознати шта је злостављање а шта конфликт на радном месту. Треба знати да до конфликта долази повремено, док мобинг траје непрестано, из дана у дан:

– Најчешће је то напад на могућност адекватног изражавања. Особа се игнорише, прекида у говору, не дозвољава јој се да објасни своју идеју ни да доврши започету реченицу. Затим се изолује на све начине од осталих колега, уз непрекидне нападе на квалитет професионалног учинка. Критика је стална, а начини којима се доказује да особа ништа не ради добро су различити: један је тако-

звани синдром празног стола, када тај запослени не добија никакав посао уз образложења да је неспособан и да га ионако неће завршити. Други је синдром „пуног стола“ када се запослени затрпава гомилом или бесмисленог посла или задатака са тако кратким роковима да не може да стигне ни да их прегледа, а камоли да уради. Затим крећу и напади на личну репутацију, стил облачења, морал и слично. Мобинг подразумева и атак на здравље, када се раднику не дозвољава да узме одмор, слободне дане, што му из дана у дан ствара додатни премор и стрес – јасна је Радмила Букумирић-Катић.

Тек сада, после деценије проведене у транзицији, запослени су и у Србији почели да се освешћују и да схватају која су њихова права. Припрема закона и његово усвајање, које би требало да уследи до краја године, само су одговор на све чешће притужбе радника на злостављање на раду и неадекватне могућности за решавање оваквих проблема.

– Када закон буде усвојен, запослени ће брошурама бити упућени у све аспекте злостављања на раду. Затим ће бити утврђен кодекс понашања о коме ће послодавац морати да информисе новопримљеног члана колектива. У случају да запослени сматра да је злостављан на по-

Вера Божић-Трефалт

слу прво ће проблем покушати да се реши у оквиру фирме, уз помоћ такозваних медијатора. То ће бити људи од угледа и поверења, без обзира на стручну спрему, речју особе које сви у фирми поштују и верују им. Уколико то да резултате, биће покренут дисциплински поступак против оних који врше мобинг, али уколико се докаже да запослени није ни био злостављан, поступак ће се покренути против њега. Тек када све ове могућности буду исцрпљене, а проблем и даље не буде решен, следи тужба суду коју може да поднесе запослени, али и синдикат у

на послу

његово име. Новина која овај закон чини модерним јесте да ће на суду тужени морати да докаже да није било мобинга, уместо да злостављани доказује да га је било – истиче наша саговорница.

Циљ доношења оваквог закона је обезбеђивање добрих услова за рад, као и достојанство запосленог.

– Безбедност и здравље на раду обухватају техничке и технолошке предуслове, али и социјалне мере и аспекте радног места – каже за наш лист Вера Божић-Трефалт, директор Управе за безбедност и здравље на раду Министарства рада и социјалне политике. – Поред услова за рад, послодавац мора да обезбеди и одговарајуће социјалне односе на послу, јер када су међуљудски односи добри, и рад је бољи и ефикаснији – наглашава наша саговорница.

Да мобинг не би постао изговор за нераднике, мора да постоји неко ко може и треба да препозна злостављање на раду.

– Запослени нису баш увек спремни да пријаве овакву врсту понашања због страха од евентуалних последица, пре свега. Поготово што код нас ни судска пракса још није довољно развијена по овом питању, мало је до сада било и тужби, а пресуда још мање, колико је мени познато – једна једина. За здравље и безбедност на радном месту веома је важно да запослени раде у доброј атмосфери. Тамо где се непрекидно рас-

прављају, поготово на градилиштима или на неким другим местима где су услови рада отежани, стална напетост и свађа лако доводе до повређивања. Чињеница је, међутим, да постоје и конфликтне особе које стално изазивају сукоб, тако да из праксе имамо пример да су запослени у Колубари предлагали да се у закон уведе и обавеза да радник који се жали на мобинг прво оде на

лекарски преглед – објашњава Вера Божић-Трефалт.

Управа за безбедност и здравље на раду предлаже утврђивање награде за фирме које су обезбедиле добре услове за рад и, уколико то буде спроведено, онда би и социјални односи у предузећу требало да буду укључени у укупну оцену и поштовање прописа о безбедности и здрављу на раду.

Весна Анастасијевић

ЛИЧНА ИСКУСТВА

Деградирање на радном месту

Жртва је више пута обавештавала разне институције да је прогоњена незаконито, срамотно и неморално од руководства своје фирме. Генерални директор поднео је пријаву против ње за наводну клевету са неоснованим и измишљеним разлозима и образложењима. Жртва, која има дужи радни стаж у фирми у односу на друге дипломиране инжењере, распоређена је на неадекватно радно место где њене квалификације и искуство не могу да дођу до изражаја. Готово тридесет година ради у истој фирми. Током радног стажа обављала је стручни надзор над важним пословима, указивала на бројне пропусте код уговарања и извођења радова...

Све је почело расписивањем јавног конкурса за испоруку и монтажу 129 клима-уређаја (вредности више од милион евра). Упозната са чињеницом да ће се два пута уговорити монтажа радова, жртва о томе писмено обавештава директора упозоравајући да ће фирми бити причињена штета око 250.000 евра, као и да постоји основана сумња да су радови на другим објектима уговорани по око 30 одсто вишој цени од тржишне.

Жртва је послала 18 пријава Министарству рада, министру и Инспекцији рада у вези са овим случајем. Ишла је код инспектора и поднела око 15 пријава Министарству за капиталне инвестиције, министру и инспекцији тог министарства, око 10 пријава Управи за јавне набавке Републике Србије и директору те управе, али нико није предузео ништа конкретно.

Док је на годишњем одмору, у поменутој фирми доносе решење са исконструисаним образложењем по којем је жртва распоређена на радно место у Панчеву. Циљ је јасан: као незгодног сведока желе да је удаље из Београда. Она одмах подноси тужбу надлежном суду против тог решења. За три године није одржано ниједно рочиште. Не знајући више шта да ради, сва писма која је слала директорима, предала је новинару листа Балкан. Објављен је чланак. Након тога жртви су врло ретко додељивани послови, и то минималног обима, а плата јој је умањена. Иако је десетак пута писмено тражила да је више радно ангажују и одговарајуће плате, никада није добила никакав одговор.

С. А.

Нови погони шанса за посао

Приликом отварања погона нових технологија ДОО „ЛББ Фриго“ за прераду рибе у Апатину, крајем фебруара, Драгослав Петровић, покрајински секретар за науку и технолошки развој, информисао је медије да је покрајинска администрација расписала конкурс за суфинансирање оваквих погона у Војводини у 2010. години средствима из свог буџета. За ту намену обезбеђено је 455 милиона динара, а право да конкуришу имају сва регистрована привредна друштва из Србије. Влада Војводине учествоваће у одобреним пројектима у износу до 49 процената. Једини услови су да пројекти обезбеђују најмање 20 нових

радних места, да је инвестиција у Војводини, и да се њоме битно повећавају капацитети конкурентности српске привреде на иностраном тржишту. И ове године предност ће имати пројекти који доприносе развоју неразвијених или недовољно развијених средина, као и они који се односе на енергетску ефикасност и заснивају се на одрживом развоју.

Досад је кроз ове програме, од 2006. године, отворено око 18.500 нових радних места, а од тога 10.435 у оквиру погона који се баве прерађивачком индустријом и примарном производњом хране.

Такав погон је и „ЛББ Фриго“ који је изграђен на

површини од око 1.000 квадратних метара и снабдевен најсавременијом опремом за прераду рибе и рибљих прерађевина по новој технологији, линијом за паковање и коморама за чување производа. Отварањем овог погона запослиће се 21 нови радник директно у производњи и 15 радника кроз разне видове кооперације, који ће прерадити око 1.500 тона ри-

бе годишње. Производиће се роба која је великим делом намењена извозу, тако да се већ планира и извоз у Русију, Италију и земље региона. Предвиђен је укупан годишњи приход од три милиона евра, а Живорад Смиљанић, председник општине Апатин, каже да је у овој кризи свако ново радно место велики плус за овај град.

М. Мекеровић

Субвенције за самозапошљавање и нова радна места

Незапослени са евиденције НСЗ могу, на основу недавно отвореног конкурса, да остваре право на субвенцију у једнократном износу од 160.000 динара ради отварања регистроване радње. Такође, када се више незапослених удружи (осим за оснивање задруге) и поднесе захтев за одобравање новчане помоћи, сваки ће појединачно остварити право на субвенцију. Услов је да су завршили инструктивну обуку за самозапошљавање у организацији НСЗ или друге одговарајуће институције. Корисник ове помоћи има обавезу да регистрованој делатности обавља најмање годину дана и да редовно уплаћује доприносе за обавезно социјално осигурање.

С друге стране, субвенција за отварање нових радних места доделиће се послодавцима који нису директни или индиректни буџетски кори-

сници. Средства за ову намену добијаће послодавци који отворе до 50 нових радних места ради запошљавања незапослених или, изузетно, више од 50 у оквиру гринфилд и браунфилд инвестиција. Послодавци из најнеразвијенијих општина у Србији добијаће од државе 160.000 динара бесповратно, из неразвијених 130.000 динара, а из осталих општина по 80.000 динара за ову намену. Корисници ове субвенције ће морати да на новоотвореном радном месту задрже незапослено лице најмање две године и да редовно за њега уплаћују доприносе за обавезно социјално осигурање.

Конкурс је отворен до популене предвиђене квоте и утрошка планираних новчаних средстава, а захтеве за доделу субвенције послодавци могу да подносе у надлежној филијали НСЗ. **М. М.**

Подстицај запошљавања након обуке

У току је конкурс Националне службе за запошљавање за учешће у финансирању програма обуке 1.400 незапослених за потребе послодавца. Према поменутом програму, право да им држава финансира обуку лица са евиденције НСЗ за рад на одговарајућим пословима имају послодавци из приватног сектора.

Новац за обуку добиће ако на тржишту рада не пронађу незапослене особе траженог занимања, или када они не посеђују знања и вештине неопходне за рад на понуђеним пословима. У том случају ће им бити покривени трошкови извођења обуке у износу до 80.000 динара по кандидату. Послодавцима припада и субвенција за запошљавање тих људи по завршетку обуке у висини три минималне зараде по особи, или до шест минималних зарада за особе са инвалидитетом.

Незапослени ће за време трајања обуке добити новчану помоћ у висини 10 одсто просечне зараде по запосленом у привреди Републике и накнадно трошкова превоза. Такође, биће осигурани и за случај повреде на раду и професионалног обољења. Послодавац се опредељује између кандидата које му је предложила НСЗ, и у обавези је да по завршетку обуке запосли 50 одсто укупног броја полазника. Мора, такође, да их задржи у радном односу најмање у дужини трајања обуке и субвенционисаног запошљавања након ње, али не краће од шест месеци. Предвиђено је да обука може трајати најмање 40 часова, а најдуже пола године.

И у овом случају конкурс је отворен до популене квоте и утрошка средстава, а послодавци захтеве могу да поднесу у територијално надлежној филијали НСЗ. **М. М.**

РУЧНА ИЗРАДА ФИЛИГРАНСКОГ НАКИТА

Златни примери

Индустријска производња накита од племенитог метала готово је у потпуности потиснула ручну израду украсних предмета од злата и сребра. У Србији, међутим, постоји још осамдесетак златарских радњи које су наставиле мануфактурну производњу. Отуда се 1993. године јавила потреба за оснивањем, тачније обнављањем предратног Удружења златара. Председник Удружења је Стеван Борисављевић који је у сарадњи са другим златарима покушао да осавремени овај стари занат. Уз помоћ Привредне коморе из Келна нешто је и учињено, постоји радионица, али је она на прави начин, онако како је замишљено, радила три године. Председник Удружења је власник једне од последњих занатских златара, а заједно са њим ради и Душан Поповић. Ова јувелирница посебна је и по споју злата и слоноваче.

Учи се цео живот

Мајстора који занатски израђују накит мало је у Удружењу.

– Удружење окупља осамдесетак чланова, али само нас осморица имамо сертификат уметничког заната. Од тога тројица у Новом Саду, четворица у Београду и један у Крагујевцу. Занимљиво је да је колега Славољуб Галић Бани из Крагујевца прошлогодишњи добитник Вукове

награде. Израдио је колекцију накита у комбинацији изгорелог гвожђа са Хиландара и злата. Индустриска производња се драстично разликује од наше израде јер се произведе и до хиљаду серијских примерака – објашњава златар Душан Поповић.

Каже да се основно знање у изради накита добија у три године. Ипак, као и сваки посао и златарство се учи цео живот, а процедура израде није нимало једноставна. Најпре се топи племенити метал, затим се припрема обрада и праве делови који се потом спајају, обрађују, турпијају, кују. Али, то није једини разлог зашто занат изумире.

Марсел Чивљак

– Влада велика незаинтересованост и небрига за очување мануфактурне израде накита. Зато се ми мајстори држимо међусобно колико можемо – износи своје утиске мајстор Душан.

Сребрна чипка

Иако обе спадају у златарски занат и део су истог удружења, јасна је разлика између златарско-јувелирских и филигранско-кујунџијских радњи. У престоници данас постоји још једна радионица филигранског накита, коју је 1951. године основао Симон Чивљак. Упркос томе што је имао само седам година када је остао без оца, његов син Марсел се обрео у истом занату, учећи помало од више мајстора. Данас његова радионица чека да син који носи дедино име заврши економски факултет и настави породични посао.

– Некад је филигран био најраспрострањенија техника у уметничкој обради сребра и злата, а данас симболише нешто префињено. Одржава ме само љубав према овом послу и задовољство ми је да видим коначан производ, а још веће да то неко и носи. Свеједно је да ли се ради са сребрном или златном жицом, прво топим материјал а затим правим жице разних профила, округле, пљоснате, упредене, па их комбинујем у зависности од цртежа, односно мотива које израђујем – каже Марсел.

Израда скупцоеног накита у Србији почиње на прагу тринаестог века. Под утицајем Византије филигран је био широко распрострањен у нашем златарству и представља српско наслеђе. Падом

Најпре се топи племенити метал, затим се припрема обрада и праве делови који се потом спајају, обрађују, турпијају, кују

Србије под власт Турака долази до оријенталног утицаја. Некад веома тражен и цењен, филигран је данас готово заборављен. Израђујући накит, Марсел испољава своју индивидуалност.

– Филигран је врста чипке од племенитог метала. Сребро може да се обогати полудрагим камењем, пре свега коралом и тиркизом, али и ћилибаром, ониксом, аметистом. У излогу је дуго стајао мали споменик Незнаком јунаку у филигранској техници. Био је познат генерација-

ма, пролазници су још као деца застајали да га погледају а касније га показивали својим потомцима. Уникатни накит је ипак нешто посебно. Лепо је што филигранском техником могу да се праве и табакере, рамови за слике, муштикле и други предмети. Својевремено сам урадио ташну која је тежила готово пет килограма – поносан је Марсел Чивљак.

Текст и фото: Јелена Оцић

...ИЗ КРУГА – ВОЈВОДИНА

Мењати се, значи живети

Међу оних десет одсто људи са инвалидитетом популације сваке државе нигде се тачно не зна права структура – ни полна, ни старосна, нити по врстама болести или других узрока који су до тога довели. Разлози, којима се овог пута нећемо бавити, бројни су, као и последице по ове људе који имају исте потребе као остали део становништва, само их на другачији начин задовољавају. А тај другачији начин, углавном је тежи и захтевнији.

Живети са инвалидитетом није једноставно ни у најразвијенијим државама где су добри закони, који се стриктно поштују, поткрепљени и националним стандардом и могућностима за квалитетнији живот ових људи.

У Србији која је, као члан Уједињених нација, потписница бројних декларација међу којима и о особама са инвалидитетом, пут од декларативног до реално применљивог вијугав је и трновит. Осим институција у чијој је надлежности брига о овом делу популације, све је више удружења која окупљају особе са инвалидитетом. Једно од њих је ...Из круга – Војводина, женска невладина организација, која се бави заштитом права и подршком особама са инвалидитетом изложеним насиљу и дискриминацији.

Мрежа ...Из круга

– У Београду већ 11 година постоји организација ...Из круга којој су се обраћали и људи из Војводине јер им је била потребна правна помоћ, заступање на суду и друге услуге, тако да смо, по угледу на београдску, 2007. године покренули ...Из круга – Војводина – прича Свјетлана Тимотић, председница ове организације чије је седиште у Новом Саду. – Ми немамо списак са именима чланова, редовна окупљања и дружења, него путем наших сервиса помажемо свим особама са инвалидитетом, посебно женама и деци. Осим конкретне правне помоћи и организовања одласка жена са инвалидитетом на специјалистичке гинеколошке прегледе, наш је задатак и подизање друштвене свести и стварање правилних ставова о потребама, правима и потенцијалима људи са инвалидитетом – каже Свјетлана, коју од дипломе професора српског језика и књижевности дели још само неколико испита.

У Нишу и Крагујевцу такође постоје истоимене организације, а судећи по де-

Свјетлана Тимотић

лотворности њиховог рада, ова мрежа ће се ширити.

Након малог и неусловног простора у коме су радили до лета, Свјетлана и генерални секретар Марко Мирковић су, захваљујући вишемесечној потрази, успели да од Пословног простора изнајме одговарајући кутак. Лако приступачно приземље без степенице, након ваљане адаптације, прилагођено је потребама оних који се теже крећу или су у инвалидским колицима. Осим канцеларијског простора, ту је и чајна кухиња, одговарајући санитарни чвор и сала за семинаре, курсеве, радионице...

Важни садржаји

У Инфо центар свакодневно стижу питања телефоном, мејлом, или обичним писмом; људи питају која су њихова права, бенефиције, како могу да добију бесплатну правну помоћ или здравствену заштиту. Сваке среде од 16 до 19 сати за њих дежура адвокат, чија бесплатна помоћ подразумева правно саветовање, писање поднесака и заступање пред државним и другим органима.

До 2008. године, када је на иницијативу ове организације, а уз подршку Извршног већа Војводине, на Клинику за гинекологију и акушерство стигао први хидраулични гинеколошки сто, многе жене са инвалидитетом никад нису ни биле на прегледу ове врсте. Сада је другачије, јер четвртком су три термина резервисана за њих. О томе Свјетлана Тимотић прича са посебном радошћу:

– Излазак из куће за све особе са инвалидитетом, па и за жене, велики је проблем. Имамо неприступачне станове, такве су зграде у којима живимо, превоз је неприступачан, као и већина институција и установа у које треба да одемо. Овде смо успели да олакшамо женама, да им скратимо тај пут. Довољно је да она која жели на гинеколошки преглед назове нас. Узмемо њене податке из здравствене књижице, и захваљујући

раније договореној сарадњи са Домом здравља, пошаљемо их мејлом; они направе упут који ће сачекати жену кад дође на преглед. Обезбеђујемо и превоз (ангажујемо наменски комби), а по потреби и персоналног асистента. Уз љубазно медицинско особље и хидраулични сто, жене у инвалидским колицима или оне које се теже крећу осећају се много пријатније. У априлу би и у Дом здравља на Лиману требало да стигне хидраулични сто, који ће поклонити једна фирма, те ће се повећати могућности редовније контроле и бриге о здрављу ових жена. Јер, то што имамо инвалидитет, не штити нас од рака дојке или репродуктивних органа.

Невидљиве жртве насиља

Мада у Новом Саду постоји СОС телефон, у априлу ће прорадити и СОС телефон ...Из круга – Војводина, за жене са инвалидитетом које су, према речима председнице ове организације, невидљиве жртве насиља:

– Обично су то жене са већим степеном инвалидитета, чије свакодневно функционисање зависи од помоћи и подршке неког другог, углавном чланова породице, чије насиље и најчешће трпе. Када не можете да устанете из кревета, зависите од њихове добре воље – да ли ће вас подићи, да ли ће вам дати да једете, да ли ће вас одвести у тоалет, и све остало. Таквој жени, ако вам се јави на телефон, ако осети то што јој се дешава као насиље (јер неке мисле да тако треба и да су сретне и што то мало имају), не можете рећи да спакује ствари и да негде мало оде за промену. Она

не може ни да устане из кревета без нечије помоћи, па где то може отићи?! И економски су зависне јер, и ако добијају туђу помоћ и негу, ретко која располаже тим средствима. Њих по правилу узима породица и распоређује за своје потребе. То су специфичности о којима су слушале „позајмљене“ волонтерке СОС телефона, које су недавно прошле обуку и код нас – каже Свјетлана.

Институције су им неприступачне, информације слабо стижу до њих, ни у сигурним кућама их нема – што због архитектонских, што због осталих баријера, женама са инвалидитетом друштво традиционално одређује позицију губитница.

Није баш најсјајније, коментарише елоквентна председница, па се ми, ево, боримо да будемо подршка. Ми, који имамо искуства с инвалидношћу можемо да разумемо највећи део проблема, али планове углавном доносе они који то искуство немају... Сама немам искуство насиља у породици, али могу да разумем с којим се препрекама свакодневно суочавамо. Неки родитељи се стиде што имају дете са инвалидитетом и тешко се сналазе у организацији живота. Мајка је та која носи већину терета – напушта посао, борави у кући, посвећује се том члану породице и запоставља све друго; родитељима треба већа подршка у систему.

– Друге породице презаштићују дете, што је такође врста насиља, јер ће стално они да за вас ураде нешто – лакше им је, ефикасније. Нико вас не туче – све вам је дато, а ништа вам не дају, то ће неко други! Онда су они жртве, а не извлаче из детета оно што би оно могло – констатује наша саговорница.

Већина родитеља тешко се сналази у збуњујућем лавиринту медицинске терминологије и процедура, страха од напредовања болести, и у доношењу одлука о томе шта је најбоље за дете, да често не помогну малишану са инвалидитетом да о себи формира позитивну слику.

Од породице до самосталности

Свјетланина породица је, по свој прилици, била одлично окружење:

– Брат и ја смо имали подједнако обавеза у кући, и мајка никад није рекла: „Ја ћу, ти то не можеш!“ Кад је почео рат, дошла сам из Сарајева у Нови Сад. Живим сама у изнајмљеном стану. Све радим, мада људи кад ме виде мисле да не могу ништа. Али, најважније је да увек нађем неки свој начин и неке ствари могу и боље да урадим него неко други. Не мислим да је мој живот много друкчији. Јесте, постоје неке препреке којима морам да се бавим, а баналне су, попут степеница. Многи не размишљају хоће ли моћи да уђу тамо где иду, а ми на то трошимо много енергије – прича Свјетлана своје искуство.

– Свој инвалидитет прихватам у смислу да сарађујем с њим. То сам научила на аикиду. Радим много на себи, на прихватању инвалидитета, али се понекад наљути кад људи кажу како сам супер постигла ово или оно, што иначе постиже свако. То је само оно како особе без инвалидитета виде инвалидитет, то само говори о вашем ставу да је то нешто тешко. Али, кад живите с тим, прилагодите се, навикнете се, трудите се, и мењате се. Јер, мењати се, значи живети.

Ика Митровић

Радионица у Сомбору

ТЕХНИКЕ ДУХОВНОГ РАСТА

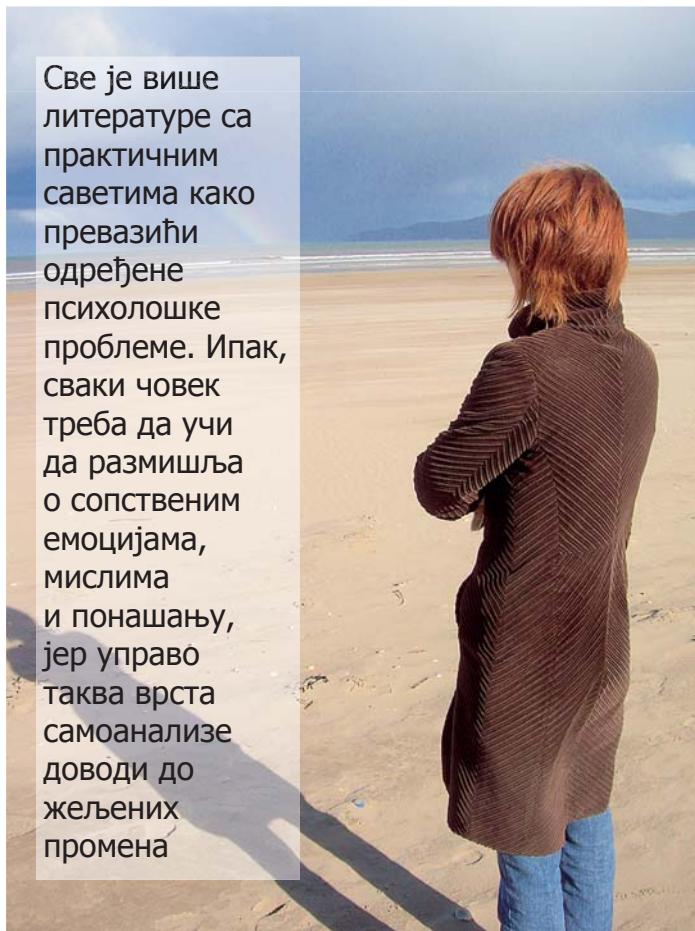
Укоричена помоћ

Пре више од педесет година Норман Винсент Пил објавио је бестселер „Моћ позитивног мишљења“. Иако базирана на анегдотама и сведочењима других људи, а не на научним чињеницама, књига је продата у пет милиона примерака и постала изданак веома популарног такозваног позитивног размишљања.

Данас постоји не само небројено много књига, него и аудио-видео програма који се баве психолошком самопомоћи (енглески израз – self-help). Те књиге и програми су намењени широком кругу читалаца. Под ову литературу се могу подвести разна штива из такозване популарне психологије и различити аудио-видео курсеви у којима аутори дају практичне савете како превазићи одређене психолошке проблеме. Таква врста наслова преплавила је западна тржишта, пре свега америчко, а овај вид посла доноси милионске зараде ауторима и издавачима. Многе од таквих књига преведене су и на наш језик. Нуде се и различити садржаји преко интернета, у виду МП-3 курсева и видео презентација. Проблем је, међутим, што је оваква врста садржаја лаичка, и није у складу са сазнањима психологије као науке и праксе.

Постоје, дакле, опречна мишљења о техникама самопо-

Све је више литературе са практичним саветима како превазићи одређене психолошке проблеме. Ипак, сваки човек треба да учи да размишља о сопственим емоцијама, мислима и понашању, јер управо таква врста самоанализе доводи до жељених промена

моћи. Интересовање и потреба за self-help литературом су врло велики, а многи психолози слажу се како је она донекле пожељна, јер је реч о навици која је аутентична, нарочито код људи који имају потребу за изградњом самопоуздања, као и код интересовања за друга питања, попут здравља, породице, родитељства, духовности... Оно

са чиме се многи научници не слажу, јесте чињеница да је та индустрија, нажалост, и врло вештачка.

Сасвим је нормална појава да су људи повремено тужни, несрећни, потиштени и да плачу, али да се постепено опорављају и на крају преболе губитке и невоље. Осећање потиштености и туге, ма колико снажно и дуготрајно било, није исто што и депресија. Депресија је патолошко стање које може, али и не мора бити провоцирано неким болним догађајем (многи људи су депресивни иако нису имали нарочито стресну ситуацију). Док тугу и бол не треба лечити јер и нису болест већ нормална људска осећања, у случају депресије потребна је стручна помоћ.

Најчешћи симптоми депресије су дуготрајна потиштеност, пад концентрације,

промене апетита, несаница и немиран сан. Депресија није повезана искључиво са стањем ума, често је у вези са физиолошким променама у мозгу, повезана је са неравнотежом неуротрансмитера, хемикалија које носе сигнале у нерве и мозак. Ова болест је комбинација биолошких, генетичких и психофизичких фактора. Психолошки симптоми укључују осећај безнађа, беспомоћности, рањивости, страха и низак ниво самопоуздања. Један од најчешћих савета следбеника позитивног размишљања јесте да се треба надати и веровати у добробит. Али депресија је проузрокована поремећајем равнотеже преносника нервних импулса и променама у броју и осетљивости њихових рецептора. Ти поремећаји биолошки спречавају позитиван осећај. Због тога међу научницима све више преовлађује струја која се супротставља популарној психологији. Један од недостатака програма самопомоћи јесте да су написани тако да подразумевају исте методе рада за свакога ко их чита и примењује, нису прилагођени датом појединцу и специфичностима проблема. Индивидуални психолошки третман увек полази од захтева појединца и његових специфичности, што даје знатно веће ефекте. То, наравно, не значи да од самопомоћи нема користи.

За разлику од литературе која се нуди на нашем тржишту, у западним земљама постоје бројне књиге и приручници за решавање различитих емоционалних проблема, попут напада панике или пренаглашене стидљивости. Аутори оваквих приручника су претежно психолози и психотерапеути са вишегодишњом праксом и искуством у датим областима и такви приручници садрже многобројне, заиста корисне савете. Извесно је

Музика за душу

Изреком „музика је лек за наше душе“ почиње књига Психологија и музика из 1991. године, немачког психолога Кристофера Рогера. Он описује различите начине којима се уз помоћ музике отклањају проблеми. У овој књизи се наводи да слушање Бетовена помаже у лечењу депресивних осећања, а да Бах умањује проблеме са спавањем. Најпознатији пример истраживања о позитивном дејству музике јесте чувени Моцарт ефекат који је откривен 1993. када је испитиван утицај слушања Моцартове музике на успешност извођења неких задатака. Показало се да је слушање Моцартових композиција довело до бољих резултата на једном од задатака којима се мери интелигенција.

Смех као лек

„Да нисам имао смисла за хумор, већ давно бих извршио самоубиство“, говорио је Ганди.

У ствари, када одређена информација стигне до мозга, активира се центар за смех. Том приликом се ангажује више од стотину мишића, повећава се снабдевање ћелија кисеоником, побољшава се вентилација плућа, метаболички процеси се убрзавају, мишићи опуштају, усклађује се рад срца.

Истовремено, мозак прекида производњу адреналина и кортизона, хормона стреса, па се тело ослобађа напетости. Када се смејемо, лучи се серотонин, познат као хормон среће, па се зато они који се чешће смеју осећају боље.

Смех такође утиче и на јачање имунолошког система. Под утицајем смеха активирају се Т-лимфоцити, који су веома важни у имунолошкој одбрани организма.

Смех олакшава комуникацију међу људима и развија боље односе и осећај блискости. Ведрина отвара многа врата, лакше решава неспоразуме и живот чини лепшим.

да самопомоћ често даје добре резултате код људи који пате од неких блажих емоционалних поремећаја, и то обично пре него што се ствари закомпликују, док код људи који пате од озбиљнијих, често и вишегодишњих емоционалних проблема ова врата помоћи није од велике користи.

учешће пацијента (заједно са терапеутом или саветником) у решавању својих проблема. Сваки човек треба да учи да размишља о сопственим емоцијама, мислима и понашању. Управо та врста самоанализе доводи до жељених промена. Без обзира на различитост у мишљењима у вези са попу-

Треба рећи и то да у оквиру самог психотерапијског процеса самопомоћ игра пресудну улогу. Неопходно је активно

ларном психологијом, једно је сигурно – књига остаје човеков пријатељ.

Јелена Оцић

ПОКЛОН КРАГУЈЕВЧАНКАМА

Бесплатна контрола слуха

Поводом Међународног дана жена, град Крагујевац и приватна фирма „Алфа“ д.о.о. од 8. до 12. марта организовали су бесплатне прегледе слуха за све заинтересоване Крагујевчанке.

– Једно од основних начела стратегије пословања и рада Градске управе за здравство, социјалну политику и друштвену бригу о деци јесте управо стварање и развијање свести суграђана о редовној контроли и превенцији здравља – истакла је овим поводом Марија Ђорђевић, начелница Одељења за здравство.

Према статистичким подацима, у Србији данас живи од 130.000 до 150.000 људи који имају проблема са слухом. У Крагујевцу је регистровано укупно 236 чланова Савеза глувих и наглувих, а са окол-

ним општинама има их око 350.

– Прошле године, када је и почела наша сарадња са локалном самоуправом у оквиру акције поводом обележавања 8. марта, слух је проверило око 500 суграђанки. Циљ акције је да се на што бољи начин заштите интереси пацијентата, да се обезбеде што бољи услови за лечење, промовише ова проблематика и едукују корисници слушних апарата и помагала, али и они који живе у њиховој околини – каже Марјан Радовић, представник фирме „Алфа“ д.о.о.

Поред контроле слуха, Крагујевчанке су имале прилику и да се посаветују са лекарима о свим питањима из ове области.

М. Сантрач

Обележен Светски дан бубрега

Светски дан борбе за заштиту бубрега обележен је и у нашој земљи 11. марта низом пригодних дешавања. Ове године био је посвећен повезаности између дијабетеса и ослабљеног рада бубрега. Наиме, процењује се да пет одсто становништва у свету пати од неке бубрежне болести чији је један од узрока шећерна болест.

Број оболелих од бубрежних болести се стално повећава и утолико је значајнија редовна контрола урина. Откривањем на време може да се предупреди развој болести која је углавном „тиха“ док не узнатредује. Стога су у оквиру обележавања овог дана многи домови здравља бесплатно контролисали урин (присуство албумина), а уприличено је и низ предавања о раном препознавању симптома оболевања и заштити од бубрежних болести.

У Србији постоји 56 центара за хемодијализу, а, према подацима Министарства здравља, на дијализу тренутно иде око 3.700 људи. У нашој земљи годишње се уради до сто трансплантација бубрега, а потребно је чак 500. Досад је подељено само 17.000 донорских картица, а требало би да их буде око два милиона. По броју кадаверичних трансплантација Србија је на последњем месту у Европи.

Р. Милојевић

Богат пиринач

(за четири особе)

Време припреме: 25 минута

Састојци: 400 г пиринча (бареног), 200 г шаргарепе, 200 г празилука, 200 г паприке (црвене и зелене), 300 г шампињона, две кашике маслиновог уља, со, бибер, босиљак.

Припрема: На маслиновом уљу кратко пропржити ситно сечено поврће. Додати босиљак, со и бибер. Промешати и поврће сервирати уз барени пиринач. Декорисати листићима босиљка.

Напомена: Празилук је врста лука од којег се најчешће припремају чорбе, варива и салате. Обавезно скините спољне зелене листове јер се за кување узимају бели дебели делови стабљике.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Ово је оброк са идеалним односом беланчевина, масти и угљених хидрата, те се препоручује свим особама.

Лигње у маринади од сенфа

(за четири особе)

Време припреме: 20 минута

Састојци: 500 г лигњи, 100 г црвеног лука, 200 г парадајза (ољуштеног), 50 г зелених маслина, 50 г црних маслина, 50 г феферона, босиљак, со, бибер, две кашике лимуновог сока, кашика сенфа, четири кашике маслиновог уља.

Припрема: Лигње исечене на колутове кувати у сланој води петнаестак минута. Лимунов сок, сенф, бибер и со промешати а затим додати уље. Топле и оцеђене лигње прелити маринадом. Парадајз исећи на коцке, лук на колутове те додати у лигње. Промешати и сервирати са маслинама и феферонима.

Напомена: Свеже лигње потрошите у року од два дана, а замрзнуте које сте претходно одмрзнули употребите исти дан. Дубоко смрзнуте можете да чувате у замрзивачу до три месеца. У кулинарству се лигње најчешће прже и пеку, док је веће комаде најбоље кувати. Могу се пунити различитим наливима, пећи на жару или динстати у вину.

ЗДРАВ ЖИВОТ:

Маслине и маслиново уље су важан извор моно незасићених

Посно је УКУСНО

масних киселина. Чак 75 одсто масноћа у маслиновом уљу чини олеинска киселина, која утиче на смањење нивоа „лошер“ ЛДЛ холестерола. Овај оброк и поред великог удела масти има мали проценат засићених масти.

Филети ослића са поврћем

(за четири особе)

Време припреме: 40 минута

Састојци: осам филета ослића, три главице црног лука, осам корена першуна, 50 г целера, осам шаргарепа, један празилук, лимунова кора, 100 мл белог вина, две кашике лимуновог сока, со, бибер.

Припрема: Филете посолити и прелити лимуном па оставити да одстоје. Ољуштити црни лук и исећи га на танке колутове, ољуштити шаргарепу и исећи је на коцкице, такође и першун. Целер ољуштити па и њега исећи на коцкице, а празилук на танке колутиће. Вино сипати у ватросталну посуду одговарајуће величине и ставити у рерну да се угреје. Рерну подесити на 220 степени. Када је вино загрејано, додати поврће у посуду, и то прво празилук и црни лук, а затим целер, шаргарепу и першун. Вратити у рерну и оставити још десетак минута. Након тога, додати рендану кору лимуна, посолити и побиберити, па поређати филете. Вратити у рерну и пећи око 20 минута.

Напомена: Када, се приликом кувања, користе ватросталне посуде, увек их ставити у хладну рерну да биле. У

противном би се могло десити да посуда пукне.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Риба је изузетно важан извор беланчевина, које се у односу на беланчевине меса лакше варе (садрже мање колагена) и организам их боље користи. Ослић има добар аминокиселински састав (посебно кад су у питању есенцијалне аминокиселине) и значајан је извор витамина Бе1 и Бе2, калијума, калцијума и фосфора.

Реформ торта

Време припреме: 40 минута

Састојци: 250 г меда, 250 г шећера, две шоље киселе воде, једна штангла чоколаде, 300 г млевених ораха, две шољице уља, 24 кашике брашна и мало соде бикарбоне (тесто).

Десет кашика шећера, пола чаше воде, 200 г чоколаде и једна кашика брашна (фил).

Припрема: Састојке за тесто добро сјединити и испећи четири коре. Скувати фил и филовати тарту изнутра и споља и посути ренданом чоколадом или чоколадним мрвицама.

Напомена: Коре се могу пећи у великом, плитком плеху за рерну. У том случају треба испећи две велике коре које се потом исеку напола. Тако ћете скратити поступак печења, а торта ће имати лепе и танке четири коре. У фил можете додати мало биљног маргарина да би био компактнији и сјајнији. Маргарин додати када се фил скува и мало прохлади.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Мед садржи више врста шећера, али преовлађују воћни и грохђани шећер. То су прости шећери, који после узимања веома брзо доспевају у крв без оптерећења организма. Зато је мед веома важан извор енергије. Погодан је за употребу нарочито после боловања, за спортисте и децу. Осим шећера, мед садржи и протеине, аминокиселине, ензиме, органске киселине, минералне материје и друго. Изузетно је богат витаминима, нарочито из групе Бе-комплекса.

Мед је изванредна супстанца, коју су у антици називали „златаста балзам“ и био је храна мудраца и пророка. Познат је човеку од најранијих времена. Нађен је у пирамидама старог Египта, где је симболизовао бесмртност, иницијацију и поновно рађање.

Приредила С. С.

(Извор: www.zenskikafe.com; www.becook.com)

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Убијање у појам

И запослени ће прећи на здраву исхрану да би нашој привреди могли да служе до своје седамдесете, или дуже – видећемо како ће се закони доносити

Не знам, чедо моје, да ли да ти прво диваним о једној стогодишњој баби из Енглеске, или неком Кинезу, пола века млађем од ње, чији је живот по свему различит. Скоро беше да је ова госпођа прославила стоти рођендан, и то уз виски и цигарете са којима „другује“ целих 70 година. Каже да се увек трудила да ужива у животу, и да није дозвољавала да је живот убије у појам!

А тај Кинез, као да је ономад слушао неког нашег давног политичара, већ две године живи на трави и лишћу. Не пише баш за корење (што је онај наш препоручивао), али добро је да знамо да се може живети без леба и млека, без меса и сланинице, без сира и колача. Поготово што овај Ли прича да откад једе траву и лишће и не иде код лекара.

Ето, дете моје, ја сам се нешто мислила да пишем економском министру да позове тог Кинеза да подучи мало нас пензионере и све бројнију сиротињу таквом начину исхране. Јер, док оних његових 28 младих економских дипломата, што после обуке у три министарства од по пет дана прхнуше да по свету јачају наше привредне потенцијале не доведу инвеститоре у Србију, ми који остајемо требало би мало да приштедимо.

Кад смо већ преживели зиму могли би да, через здравља, добро искористимо пролеће; траве већ има, а ускоро ће и олистати. Док чекамо ту богату природну трпезу можемо, да нам здравље не удари ома у главу, покупити из пушнице оно мало што је јоште претекло, погребати по замрзивачу ако се негде шта задржало, и завршити са тим штетним навикама у исхрани. Доста смо ми били медецински заостали са холестеролом, триглицеридима и притиском.

Само се плашим, чедо моје, да не покваримо нашој Влади планове око смањења броја пензионера. Јер, кад се ми тако очеличимо од тог гвожђа из зелениша, па нам се продужи животни век, уживаћемо у нашим пензијама још коју годину приде. И запослени ће прећи на здраву исхрану како би нашој привреди могли да служе до своје седамдесете, или дуже – видећемо како ће се закони доносити. И време је, љуби те баба, да се нешто овде мења. Ваљда ми је та склероза ударила у мозак па све гледам у телевизију, и слушам их, ал све мање разумем шта говоре. Ето, био је тај Јегер из Монетарног фонда, ал њега баш и нисам уватила на телевизији. Само су наши препричавали шта је он њима казиво, како смо на добром путу, како ће нам привреда кренути и опоравити се у 2010. И још је онај главни за све министар рекао да ће се чак и плате и пензије одмрзнути у другом делу године, јер верује да ће привредни раст бити виши од оног који је прогнозирао Монетарни фонд. Али, да би тај раст био одржив, треба да

се заснива на реструктурисању привреде и на извозу, али и подршци грађана.

Како ће он засновати ово прво двоје, ја ти не би могла касти, чедо моје, али ако треба подршка грађана, ту сам. Е, али једно је то што ја оћу, као грађанин, да подржим привредни раст, а друго је то што не знам како! Зато сам, чим сам чула шта министру треба, отишла до кума Стеве да се посаветујем шта ми, као обичан народ можемо помоћи. И знаш шта ми је рекао, љуби те баба: да не треба да више лежемо по пругама, да не блокирамо путеве тракторима, камионима и својим телима, да не наваљујемо на капије продатих фирми и не тражимо плате, и не ометамо разна Владина тела док праве стратегије о извозном транспорту домаће робе брзим пругама и путним коридорима. А ондак ми је под нос метно слику тог Јегера, и његову изјаву да су се с нашим договорили да ће зараде у јавном сектору и пензије остати замрзнуте током целе 2010. године. А оно после априла 2011. године, слабо је шта разумео ове наше. Јер, у новембру 2009. су се договорили о индексацији пензија, а наши сад то мењају – да се пензије усклађују са кретањем зарада у јавном сектору током ограниченог временског периода од 18 месеци, почев од априла 2011. године, а да се у 2012. пређе на индекс потрошачких цена.

Ма, није да он њих није разумео, али им је рекао да је то велики ризик за стабилност буџета, јер нема јасног и кредитбилног договора о томе како ће се раст зарада у јавном сектору задржати у фискално одговорном оквиру током предизборног периода.

Ово су мени, дете моје, све неке тешке речи, и мада пола нисам разумела, мислим да нам се не пише добро, и да смо, за разлику од оне енглеске бабе, пустили да нас сви убијају у појам.

Унука Ика

УСТАВНИ СУД ПОЉСКЕ О ПЕНЗИЈАМА ПРИПАДНИКА ТАЈНЕ ПОЛИЦИЈЕ

Умањење праведно и – није неуставно

Зелено светло за закон којим су снижене пензије за око 40.000 припадника некадашње тајне полиције које су, иначе, биле за око половину више од просечних

После више од два месеца дебате Уставни суд Пољске пресудио је да умањење пензија агентима бивше тајне комунистичке службе безбедности није неуставно. Тај закон се тичао око 40.000 припадника ове службе која је у земљама такозваног социјалистичког блока била задужена, пре свега, за послове очувања монопола власти комунистичке партије.

Ови пензионери од почетка године, када је почео да се примењује закон, примају у просеку 561 злот, то јест око 144 евра мање него пре (један евро вреди око 3,9 злота). Њихова просечна пензија износила је пре тога око 600 евра, док остали пензионери примају у просеку по 417 евра.

Ово смањење иницирала је владајућа Грађанска платформа, полазећи од тога да је неправда да агенти тајне полиције имају више пензије него њихове жртве. Мада се између комунистичких и фашистичких режима не може ставити знак једнакости, занимљиво питање поставио је један учесник у дебати – да ли бивши гестаповци добијају вишу пензију од других зато што је њихов посао био тежи и тражио више напора.

Закон је напала група посланика левице на челу с професором Јаном Видацким, познатим посебно из времена када је био помоћник министра унутрашњих послова бурне 1990. Они тврде да закон уводи принцип колективне кривице свих припадника службе безбедности. Посебно их је иритирало што су пензије снижене и полицајцима који су после пада комунистичког режима прошли кроз све провере и наставили да служе демократским институцијама. „То значи да није испоштована обавеза према тим људима“, указао је Видачки.

Но, његове примедбе одбацио је судија известилац Анджеј Реплински, твр-

дећи да то нису довољни разлози да би се закључило да је закон неуставан. Политичка полиција у Пољској, истиче се у извештају овог судије, имала је задатак да одржава на власти владу која није поштовала људска права, а одузела је људима имовину и слободу изражавања. „Влада је користила и терор, понижавање, шпијунирање, кршила људска права. А тајној полицији на првом месту је увек било одржавање те власти“, закључио је судија, додајући да и левица признаје „злочиначки карактер те власти“. И сам Видачки, када је 1990. проверавао припаднике тајне полиције, утврдио је да многи од њих „не праве моралну разлику између прислушкивања страног шпијуна и бискупа“.

Суд се дуго бавио овом жалбом и одбио је тесном већином гласова, при чему је предност дата аргументима правде, а не формалног права. Имало се у виду и то што је Пољска приликом усвајања Лисабонског споразума за себе испословала изузетак од примене Европске повеље права и надлежности новооснованог Суда ЕУ за људска права који би, можда, имао другачије мишљење када се ради о смањивању пензија, без обзи-

ра на то о којој категорији пензионера се ради.

Суд је истовремено решавао и о умањењу пензије генерала Војћеха Јарузелског, последњег комунистичког председника Пољске, који је од 1981. до 1983. током ванредног стања био на челу Војног савета, као и осам чланова Савета који је репресијом угушио побуну у бродоградилштима и немире у земљи. Јарузелски је имао пензију од 8.500 злота (више од 2.100 евра) која му је скоро преполовљена, то јест смањена на 4.500 злота. Члановима Савета, који су примали нешто мањи износ, пензија је такође умањена скоро за половину. Закон о умањивању њихових пензија је оцењен као неуставан и стављен ван снаге. Суд је, наиме, дошао до закључка да чланство у Војном савету није доносило никакве предности, тако да им не треба умањивати пензије. То је, иначе, јако засметало јавности, јер се ради о људима који су били најодговорнији за бруталну репресију током ванредног стања када је убијено неколико десетина људи, а неколико хиљада ухапшено и по затворима провело више година.

Милан Лазаревић

Бреме кинеске деце

Звали су их принчевима и принцезама, јер су то уистину и били, ма жени, пажени, размажени. Продукт кинеске државне политике једног детета су и јединци у породицама које су драстичне владине мере, донете пре тридесет година, приморавале да ограниче своје потомство.

У међувремену, наследници су стасали и улоге би требало да се промене. Сада је на њих ред да брину. Али, ствари су битно другачије, а и компликованије. За разлику од некадашње многочлане више-генерацијске кинеске породице, ту је сада само један син или ћерка, обавезни, према традицији, да се старају о родитељима а, захваљујући продужетку животног века, најчешће и о родитељима својих родитеља. Он један, а њих шесторо, био је упечатљив потпис испод једне новинске фотографије малог „престолонаследника“,

влачећи тешке социјалне и економске последице.

Упрошћено говорећи, Кина садржи у себи два узајамно супротстављена елемента, привреду у успону, са изазовима и циљевима карактеристичним за младе земље (по популацији) и све старије становништво, што је обележје високо развијених, богатих друштава, која својим устројством и целокупном структуром социјалног старања могу да поднесу терет збрињавања непродуктивне, старачке популације.

А Кина ће у наредним деценијама, по старосном постотку, претећи Сједињене Државе. Сваки трећи становник, односно 438 милиона људи, биће 2050. године старији од 60 година (од тога сто милиона старијих од 80), док ће у Америци тој категорији припадати сваки четврти грађанин.

То је, међутим, само једна страна проблема. Док се на кинеском популацио-

Са становишта економског развоја посебно забрињавају упоредни подаци да је између 1995. и 2005. године радно способно становништво било бројчано увећано за 107 милиона људи, док ће између 2025. и 2035. бити умањено за 79 милиона.

Објашњење је једноставно. Више њих отићи ће у пензију него што ће пристићи на тржиште рада. Већ сад се у развијеним приобалним подручјима појављује несташница радне снаге. То је потврдио и премијер Вен Ђиабао у изјави уочи почетка деветодневног заседања Свекинеског народног конгреса (парламента), почетком марта, нагласивши да ће 2010. бити најсложенија година за кинеску економију и да је приоритет „балансирање стабилног и релативно брзог економског раста“.

Уравнотежење развоја и каналисање природног прираштаја је разлог што Кина, како је званично потврђено, не на-

Убрзано старење најмногљудније земље света могло би у скорој будућности да угрози кинески економски раст

окуженог својим будућим „штићеницима“, мамом, татом, бабама и дедама.

Кина је остарила пре него што се обогатила, оцењују зналци (анализа вашингтонског Центра за стратегијске и међународне студије) суштину нарастајућих невоља најмногљудније земље света која се нашла у демографском раскораку и неизбежној опасности да се тај несклад настави и продуби, по-

ном графикону кривуља која обележава удео најстаријих успиње, ниво учешћа најмлађих драматично опада. Пре 35 година однос деце (до 15 година) и старих био је шест према један за младе. Средином ове деценије (2005) смањен је на два према један, а врло брзо однос ће се обрнути и очекује се да већ 2035. старих буде скоро двоструко више, 393 милиона 65-годишњака, а 208 милиона деце.

мерава да одустане од политике једног детета у наредних десет година. Процењује се, очито, да су позитивни ефекти већи од негативних, попут чињенице, како се на лицу места у Пекингу уверио репортер Би-Би-Сија, да се домови за старе, као најисплативија инвестиција, отварају у некадашњим школама. И то је реалност. Одлазе ћаци, долазе старци.

Д. Драгић

Тридесет други међународни сајам туризма у Београду, одржан од 24. до 28. фебруара, почео је валцером Јохана Штрауса „На лепом плавом Дунаву“ и тако симболично најавио главну тему овогодишње манифестације. Дунав, као метафору – реку сарадње која повезује народе и културе, али и као највећи инвестициони потенцијал југоисточне Европе. Јер, осим што је најзначајнија речна трансверзала континента и саобраћајни коридор 7, Дунав је, крстарећи кроз десет земаља, одувек пловио од Запада према Истоку, а уласком Бугарске и Румуније у ЕУ он је и практично постао унутрашњи пловни пут Уније. Истовре-

Дунав – наш највећи

мено, он је и чврста веза и опште добро овог региона.

Симбол постојаности

Код нас одавно постоји свест о томе да би Дунав, који скоро четвртином свог тока пролази кроз Србију, могао бити наш највећи туристички адут, али тај огроман потенцијал још ни изблиза није искоришћен, као што, уосталом, нису ни његове економске, енергетске и еколошке могућности. Познато је да Дунав није најдужа река у Европи, али је, када је о туризму реч, свакако најпопуларнија на свету – од свих крстарења светским рекама на Дунав одлази чак 33 одсто. И то није случајно јер од Црне шуме до Црног мора овај најзначајнији водоток континента пролази кроз чак пет биогеографских региона чији спектакуларни пејзажи стварају једно

НА УПРАВО ЗАВРШЕНОМ САЈМУ ТУРИЗМА

од најлепших приобаља на свету. Осим тога, у нераскидивој вези са европском историјом, Дунав је често био не само природна већ и цивилизацијска граница и окосница европске културе, па његове воде и данас читавају славу и пропасти многих царстава.

Трагове такве историје, и ништа мање лепе пределе

туристи могу наћи и на нашим обалама, па ипак од тог огромног броја који крстари Дунавом у Србију у сезони стигне тек између педесет и шездесет хиљада.

Реке чекају

Неуређено приобаље, недостатак инфраструктуре, мало атрактивних туристичких садржаја и недовољан број марина и пристана за мале бродове најречитије показују колико користимо његове потенцијале и шта имамо да понудимо туристима. Да не спомињемо развој наутничког туризма који би истовремено значајно и развој наутничке индустрије. Србија има само пет званичних пристана од којих

су два у Новом Саду, а за уређење београдског приобаља још не постоје ни добри урбанистички планови. Речне обале не испуњавају ни критеријуме безбедности, а приступ туриста граду из Савског пристаништа је све само не једноставан. Пословних планова, студија и акција „Београд на реку“ је последњих деценија било доста, али се, углавном, све и завршавало на папиру.

Надамо се да ће се после овогодишњег сајма ипак нешто променити и да опредељење за Дунав није само декларативно. У Туристичкој организацији Србије кажу да се ствари ипак покрећу, па је недавно у Апатину отворена најмодернија марина са плутајућим понтонима, каква постоји још само у Бечу. Дуж целе обале кроз Србију урађена је и обележена рута за бициклисте, која је део међународног бициклистичког пута Евровело 6, а тако нешто имају још само три земље. Рута изнад Доњег Милановца има бројач бицикала који је у септембру прошле године избројао три хиљаде петстотог бициклисту који је на овај начин посетио Србију. Многа места уз реку организују раз-

Дан Дунава

Међународна комисија за заштиту ове реке иницирала је 2004. године да се 29. јун прогласи за Дан Дунава и од тада све земље у сливу тај датум обележавају многобројним активностима и манифестацијама. Заједничка прослава овог дана требало би да утиче на повећање свести грађана о међусобној повезаности и дељењу истог речног слива и да стимулише солидарност и сарадњу међу земљама Подунавља.

не манифестације, од којих неке имају и међународни значај. Да би се, ипак, кренуло у озбиљну изградњу и уређење обале, кажу у Туристичкој организацији Србије, неопходно је урадити планове развоја одређеног подручја, тзв. мастер планове. Израду мастер планова финансирају локалне самоуправе, па је вероватно и то разлог зашто су развој и уређење дунавског приобаља тако неуједначени.

Пречица до Европе

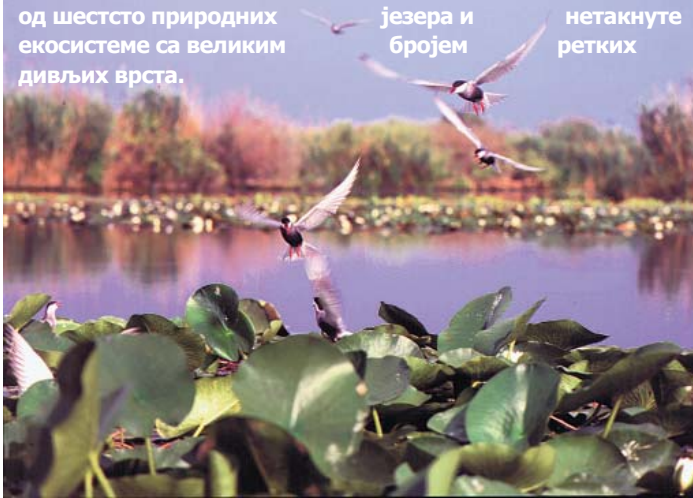
Можда је најважна дања за Дунав и то што је, дан пред отварање овогодишњег Сајма, формиран Дунавски центар компетентности, који ће имати седиште у Туристичкој организацији Србије,

адут

на чију иницијативу је и основан. Овај центар ће промовисати регионални туристичку понуду и економски развој а у пројекту је удружено шест земаља региона. Србија ће бити координатор туристичких пројеката за средње и доње Подунавље тако да је Дунав, безброј пута вербално исти-

Делта

Пре ушћа у Црно море, Дунав се грана у три главна рукавца и формира величанствену делту која је локалитет светске природне баштине. Укупна површина заштићене области износи 675.000 хектара, укључујући више од шестсто природних екосистеме са великим језера и бројем нетакнуте ретких дивљих врста.

зан као приоритет и могућност у регионалној сарадњи, коначно и добио ту улогу.

Још један важан посао је недавно припао Србији када је реч о Дунаву, а то је израда стратегије ЕУ. Наиме, Европски парламент је усвојио резолуцију која обавезује Европску комисију да до краја 2010. године изради Европску стратегију за дунавски регион. У дунавски регион, осим 10 европских земаља кроз које ова река протиче, укључујући и Србију, спадају и Че-

шка, Словенија, Црна Гора и Босна и Херцеговина.

Будућа стратегија треба да побољша транспорт, туризам, пољопривреду, одрживи економски развој, заштиту животне средине, енергетску ефикасност, као и да омогући већу сарадњу између региона и локалних власти и организација у дунавском региону, а тиме што је од почетка укључена у њену израду Србија је први пут третирана као чланица ЕУ. Ова стратегија треба да буде базирана тако да допринеси економском и друштвеном развоју, а посланици Европског парламента су захтевали да буде осигуран еколошки статус Дунава, наглашавајући да се уз реку и око ње налазе локалитети под заштитом Унеска. Они су, такође, истакли да од Европске комисије, држава чланица ЕУ и осталих укључених у овај важан посао очекују да спроведу заједничке пројекте на пољу енергетске ефикасности, обновљивих извора енергије и енергетске инфраструктуре, као и да жаčaju пловидбу.

Дунавска стратегија биће довршена до септембра, а формално усвојена у првој половини идуће године. Током њене израде Србија би требало да буде домаћин у два наврата, и то у јулу, за време Егзита, и на јесен у Београду, када би требало да се уобличи и коначан текст документа.

Милена Јовановић

ВЕО WINE FAIR

Путеви српског вина

У оквиру овогодишњег Међународног сајма туризма Удружење сомелијера Србије организовало је манифестацију посвећену вину и винском туризму. На Сајму вина је учествовало 50 излагача, од којих је 95 одсто било домаћих. У оквиру Вео Wine fair одржано је такмичење за најбољег сомелијера Србије по правилима Међународне асоцијације, а стручњаци за вина су се утркивали у шест дисциплина слагања пића и хране. Као део пратећег програма, организовано је надметање за најбоље домаће вино, најбоље вино Сајма, као и такмичење за избор најбољег сомелијера. Наредног дана одржана је донаторска вечера на којој су аукцијски продавана архивска вина. Две трећине оствареног прихода упућено је Дому за децу без родитељског старања у Звечанској улици, а покровитељ овог хуманитарног догађаја била је Београдска комора.

Ова манифестација је значајна за историју српског винарства која је дужа од 1.000 година, односно траје од зачетака српске државе у 8. и 9. веку. Наши владари су посебно неговали културу гајења винове лозе. У доба цара Душана донет је закон који се односио на справљање вина и његов квалитет, о чему сведочи запис из Повеље Стефана Првовенчаног. Српски владари заслужни су за развој српског виноградарства и винарства и у модерним временима, нарочито краљ Петар Први Карађорђевић и његов син Александар. Подсећамо и да је маја 2009. године усвојен Закон о вину, којим се унапређује и регулише производња грозђа и вина, утврђује географско порекло и стварају бољи услови за извоз домаћег вина на европско и светско тржиште. **Ј. О.**

Бројке

Према подацима Туристичке организације Србије и Туристичке организације Београда, у главном граду је у прошлој сезони пристало 411 путничких бродова, у Новом Саду 161, у Доњем Милановцу 71 и у Костолацу 40. Ако то преведемо у број туриста – Београд је на овај начин у 2009. посетило око 50.000 странаца, Нови Сад 15.230, Доњи Милановац 11.700, а Костолац 5.500. Туристи углавном стижу из Немачке, САД, Француске и Скандинавије, а просечна старосна структура гостију је између 65 и 68 година.

КАМЕНА ГОРА

Оаза недирнуте природе

Ово подручје заштићено је као природно добро у циљу поспешивања развоја, стварања услова за останак младих на селу и повратка раније одсељених

Камена Гора удаљена је двадесетак километара од Пријепоља и једно је од најлепших села у Србији. Између два светска рата било је проглашено ваздушном бањом. Иако је окружено Златаром, Јадовником и Озреном, одавде поглед пуца у бесконачност. Још у рано јутро мештани су одувек знали какав ће бити дан. Ако од Дурмитора допире ведрина, били су сигурни да им откочи неће закиснути. Креација природе на висини од 800 до 1.500 метара по много чему је јединствена. Клима је умерена, без ветрова. Природни пејзажи су изузетни, посебно у јесен. Такву идилу може само природа да створи.

Назив села је од синтагме „гора на камену“. Али, село обилује водом. Само на узвишци изнад Прибоја има тридесетак јаких врела у чијим бистрим потоцима има ситне рибе, сличне пастрмци. На врелима је изграђен базен олимпијских размера а мештанин Вучата Глушчевић подигао је јавну чесму.

У овом изузетно сточарском крају подједнако добро успевају хељда, кромпир, шаргарепа и друго поврће, али и воће. Шумских јагода, малина и боровница има у изобилју. Од пре неколико година мештани подижу малињаке који дају квалитетан принос. Ливаде, бескрајни пашњаци

Етнокућа

обилују лековитим травама, баш као и шуме јестивим гљивама и другим плодовима.

У циљу очувања и унапређења каменогорског богатства и останка младих на селу, основан је Центар за одрживи развој, са Драганом

Глушчевићем на челу. У средишту села, на Гувништима, подигнута је етнокућа, површине око 300 метара квадратних. У приземном делу је сала за научна предавања и библиотека, која у селу постоји од 1927. године. Ту је и етнопоставка, радионица старих заната, кухиња, а у пот-

рисано више од 60 лежајева. Специјалитети су проја, сир, кајмак, качамак, кувана јагњетина, а изнад свега хељдопита – пита од хељдиног брашна са пуномасним сиром, кајмаком и јајима. Дневни пансион стаје од 1.300 до 1.500 динара, а преноћиште 500 динара. Ко жели може да се храни у Националном ресторану „Ружа“, где, такође, могу да се изнајме собе.

Са статусом заштићеног подручја, све што се у Каменој Гори произведе је бренд. На цени је овде, а и у свету. Недавно је промовисан и Туристички водич овог краја. Презентација је обухватила књиге, мапе и туристичке планинске стазе за пешаке и бициклисте, укупне дужине преко 80 километара.

Симбол и заштитни знак Камене Горе је Светибор – бор над боровима. Стар је више од 400 година и верује се да је на њему све свето. Што са њега отпадне одлаже се на посебно место, да се не оскрнави.

Ђ. Миловановић

Удружење „Треће доба“ све активније

Чланови Удружења пензионера „Треће доба“ из Старе Пазове радо долазе у своје скучене просторије у градском парку. Удружење броји више од четири стотине чланова, а има их и из Новог Сада и Мајданпека. У оквиру „Трећег доба“ ветерани могу да набаве одређене прехранбене производе и огрев по приступачним ценама и на кредит.

– Организујемо и честе посете позориштама. Идемо у Народно позориште у Београду, а и на излете по Србији. Обишли смо сва значајнија места у Војводини, где су наши чланови могли нешто да виде и да науче. И за

позориште и за излете је изузетно интересовање па некад ангажујемо по два аутобуса. Уметност оплемењује душу, помаже да се човек одвоји од свакодневних брига. Сваке суботе одржавамо игранке и покушавамо да их на неки начин оплеменимо рециталима и такмичењима плесних парова – каже Милота Јанковић, председница Удружења пензионера „Треће доба“ из Старе Пазове.

Локална самоуправа подржава рад овог удружења издвајајући за то средства из буџета, а финансира и одлазак чланова на излете.

А. Б.

Доживела 104 године

У храни никад не претерује,
код лекара била само
два пута

Живот сам провела у овим брдима и гудурама која су у окружењу Јелове горе и висоравни Кадиначе. Живот ме није мазио. Радила сам све послове који постоје на селу. Била сам орач, рабаџија, косац, чобаница, музла овце и краве, окопавала кукуруз, српом жела пшеницу, секла дрва, а богами пекла и ракију шљивовицу. Без овог напорног посла живот би ми био суморан, каже Ната Игњатовић која је рођена 20. јануара 1906, дакле има 104 године.

Ната је веома крепка, данас живи сама, обавља радове по кући, чува десетак оваца, има двадесетак кокошака и – плете без наочара.

– Немам посебан рецепт за дуговечан живот, а верујем да је на моје здравље и виталност највише утицала здрава храна која се производи у селу: проја, млеко, сир, кајмак, разноврсно поврће. Нисам никад пила алкохол нити сам пушила. Имам добар апетит. Јела не бирам, али са храном не претерујем никада. Редовно

постим и постови ми прочишћавају душу и освежавају организам. Код лекара сам била у Бајиној Башти само два пута, и то пре педесетак година зато што ми је десно око имало неку упалу па је сузило. Никакву вакцину никад нисам примила. Здравствену књижицу немам, и не треба ми. Здрава сам ко дрен. Превалила сам неколико ратова, па и овај последњи – хвали се бака Ната својим здрављем и наставља:

– Родила сам се у селу Јеловику и удала се у 19. години у суседно село Церје за стаситог вредног младића Богољуба Игњатовића који је био доброг имућног стања. Са њим сам у браку изродила шесторо деце – четири кћерке, Добрилу, Савку, Гину и Стојанку и синове Славка и Михаила. Славко и Михаило нису живи. Кћерка Гина која је удата у суседно село Драгсин и кћи Стојанка удата у Церје често ме обилазе. Дођу, среде ми кућу, припреме храну. Наврате и комшије. Богољуб, мој муж, умро је у 90. години. Увек сам се са њим добро слагала и никад га нисам обрукала ни потценила.

На крају разговора бака Ната нам рече и ово:

– Кажу ми да девојке и младићи сада из села навече одлазе аутом у град у некакве кафиће. Не знам шта у њима раде кад су у повратку уморни, касно лежу и спавају до по подне. То није добро. У селу мора да се добро ради да би амбари били пуни и да би се имало доста стоке и живине. А када имате свега тога у изобилју, онда у селу може небрижно да се живи. А, богами, кад неко има довољно и кад је добричина, он ће и другом који је слабог имућног стања да помогне. И ја сам сваком ко је био у невољи прискакала у помоћ. То чиним и сад онолико колико могу.

М. Малишић

СТАРА ПАЗОВА: КЛУБ ЗА ДНЕВНИ БОРАВАК СТАРИХ И ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Сви воле да се друже

Центар за социјални рад у Старој Пазови се већ скоро две деценије залаже да се развијају отворени облици заштите старијих људи, као и особа са инвалидитетом у овој средини. Идеја је била да им се омогући неко дневно ангажовање када је у питању клуб, или помоћ и нега у стану онима који не могу до клуба да дођу. Наравно, крајња намера свега тога јесте да се предупреди одлазак старијих људи или особа са инвалидитетом у дом, јер свако највише воли да живи у својој средини.

Као резултат тог настојања прошлог лета је почео да ради Клуб, који је опремљен средствима Министарства за рад и социјалну политику и Општине Стара Пазова.

– Ванинституционална заштита се, по закону, финансира из општинског буџета и већина општина у Србији има развијене службе и клубове за дневни боравак.

И ми од 2003. године, путем конкурса за доделу средстава, развијамо ове услуге. Основна услуга јесте помоћ и нега у кући, а други део је везан за дневни боравак. Наравно, било би добро да у клубовима за дневни боравак има места за свакога, али за сада је ово једини клуб и он се налази у Старој Пазови – истиче Мирјана Соколовић, социјална радница при Центру за социјални рад у овом месту.

У рад Клуба укључило се седамдесет људи, колики је и капацитет. Општина Стара Пазова је у новембру прошле године донела одлуку о оснивању службе при Центру за социјални рад и обезбедила је потребна средства да ова служба буде трајан облик заштите и помоћи људима у њиховој кући и окружењу. Очекује се да Општинско веће донесе још нека пратећа акта где ће бити тачно прецизиран рад Клуба, ко може бити његов члан, питање чланарине и др.

Мирјана Соколовић наглашава да се ради на omasовљењу како би се у рад Клуба укључили сви који су заинтересовани.

– Очекујемо да ће бити много више чланова. Клуб ради од прошлог лета и у међувремену је било доста активности – сваког четвртка мери се притисак и шећер у крви, а захваљујући Међуопштинској организацији глувих и наглувих у Сремској Митровици, „Сименсу“ из Новог Сада, нашој општини и Центру за социјални рад, грађани могу да провере и слух бесплатно, и то сваког другог уторка – каже Мирјана Соколовић.

У рад Клуба укључило се и Друштво за афирмацију инвалида „Феникс“ из Старе Пазове, тако да се сваког првог у месецу организује „Фениксово“ посело које је изузетно посећено. Ту је и „Дефиле пријатељства“ и разне друге активности.

Клуб за дневни боравак старих људи и особа са инвалидитетом налази се у градском парку, у пријатном окружењу, а омогућен је прилаз особама у инвалидским колицима.

А. Банић

УМЕТНИК У ПОЗНИМ ГОДИНАМА

Галерија светитеља и грбова

Петроварадинска тврђава данас је синоним за уметност због бројних атељеа који су ту нашли своје место. Светислав Станковић је завршио Пољопривредни факултет који се у то време тамо налазио, па вероватно није случајно што му је Петроварадинска тврђава била животно одредиште и за избор хобија који је у међувремену постао професија.

– Први природни таленат, прву истинску спознају вокације за уметност, тј. цртање и вајање, открио сам још у родном селу Поповце, код Лебана, на југу Србије. Као младо босонога чобанче стално сам носио оштар ножић и нешто дељао, шарао штапове од леске, резбариио фигуре животиња по дрвету, савијао трубе од коре, знао чак и фрулу да направим. Касније, током школовања моји ликовни радови су редовно хваљени и излагани. Међутим, то никоме, па ни мени самом, није био сигнал да бих можда могао постати добар уметник, па сам бесговорно послушао родитеље и завршио Пољопривредну школу у Лесковцу, а потом и Пољопривредни факултет у Новом Саду – почиње своју причу пензионисани агроном Светислав Станковић.

Припремајући се за пензију размисљао је шта би могао да ради и скоро случајно дошао на „спасоносну“ идеју:

– На пијаци, онако у пролазу, приметио сам комплет алатки за резбарење. Штрецнуо сам се и узбудио, јер као да ми је нешто казало – то је створено за

**Светислав Станковић
из Сремске Каменице,
агроном у пензији
и активни иконорезбар,
управо је завршио 63 грба
градава и места Војводине
које ће поклонити
покрајинском Музеју**

тебе, купуј, то ће ти решити све дилеме. Одмах по доласку кући пронашао сам комад ораховине и на њему почео да резбарим нови грб СРЈ, који је управо тих дана био објављен у свим новинама. Успело је изнад свих очекивања и схватио сам да је у мени, животним обавезама дуго потискиван, таленат за резбарење просто прокључао – објашњава Светислав поновни сусрет са својим даром.

У тражењу мотива за своје стваралаштво Светислав је, држећи се српске традиције и обичаја да свака кућа има икону крсне славе, за почетак желео да уради колекцију најпознатијих светаца.

– Пријатељима и рођацима сам поклонико желење иконе и у почетку нисам мислио да ћу радове продавати, али с временом сам почео јер немам довољно простора да све урађено изложим, а пријатељи и критичари су ме убедили да је себично

своју уметност не ставити на увид и у посед другима – каже Светислав.

Иако је по статусу уметник аматер, његово стваралаштво су видели, процењивали и оцењивали многи угледни, познати и признати ликовни уметници и критичари. Истицали су да његову технику израде икона у дуборезу ретко ко примењује, а да је у бојењу икона апсолутно уникатан, јер бојом не боји дрво већ једноставно истиче карактеристике извајаног. Његове радове красе преданост, маштовитост и мајсторска стрпљивост, што потврђује да је дрворезбарство техником извођења некада било ослоњено на столарски занат. Јасна граница између столара и вајара није постојала, те се ово умеће може дефинисати и као занатско-уметничка дисциплина.

– Овај посао ми доноси и нешто новца и нешто више познанстава, грубо би било рећи славе, али много битније од тога јесте да ме овај рад духовно испуњава и физички релаксира. У свему ужива и моја супруга Мира, такође пензионисани агроном, која ми је најискренији и најбољи критичар. Највише уживам док стварам иконе, мада у последње време радим и монолитне рамове, заштитне знакове, уникатне амблеме и грбове, хришћанске реликвије... Од кад су усвојени нови грбови Србије и Војводине, све више ми их наручују, за службене просторије, људи из протокола разних државних установа.

Драган Пејић

ТРСТЕНИК

Учитељи поклонили рачунаре

Друштво учитеља Трстеника има 98 чланова и од своје скромне чланарине помаже општинске школе. Недавно су купили и поклонили три рачунара основним школама у Медвеђи, Великој Дренови и ОШ „Свети Сава“ у Пејовцу. Тим поводом председник овог друштва Верољуб Милетић је рекао да ће се ове и друге хумане активности наставити и у овој години.

– У плану нам је и израда диплома за успешне учитеље због добрих резултата остварених на такмичењима. Имамо идеју да објавимо радове ученика трстеничке општине и да их публикујемо, то би били ликовни и литерарни радови – каже Верољуб Милетић.

Директорка ОШ „Свети Сава“ Гордана Вукмировић захвалила је у име свих на добијеном поклону.

БЕОГРАД

Дан жена на наш начин

Дневни центар и клуб за старије Чукарица и ове године, седми пут заредом, био је организатор осмомартовског такмичења корисница београдских дневних центара и клубова. Шездесет девет припадница лепшег пола из 17 геронтолошких клубова надметало се у шаху, пикаду, рекреативном вишебоју (набацивање плочица и алки) и „мозгалицама“ (слагалица, ребус и игра меморије).

Главни судија такмичења Миломир Антонијевић уручио је дипломе најбољима, а председница Комисије за креативан ручни рад Рада Исаиловић и пригодне уникатне поклоне. У шаху су биле најбоље Миланка Јанковић (клуб Чукарица), у рекреативном вишебоју Рада Николић (Чукарица), у пикаду Ацика Икач (Др Михаило Ступар 1), у мозгалицама Миланка Благојевић (Савски венац 3), а у доприносу обележавању 100-годишњице установљавања Међународног дана жена све учеснице подједнако.

Свака, и најмања, манифестација женског умећа вредна је имена Кларе Цеткин на дугом путу женског оствешћивања и схватања сопствених вредности.

В. В.

АЛЕКСИНАЦ

Каранфили за баке

Поводом 8. марта – Међународног дана жена, ученици и наставници Техничке школе „Прота Стеван Димитријевић“, која ове године обележава велики јубилеј – 150 година од оснивања, посетили су Геронтолошки центар „Јеленац“ у Алексинцу и за станаре ове установе извели пригодан рецитал. Уз честитке, баке су добиле и по каранфил.

Како каже Звездана Вељковић, професор у Техничкој школи, иницијативу за ову акцију покренули су сами ученици преко Ђачког парламента.

На свој начин Дан жена обележиле су и општинске организације пензионера и инвалида рада. Педесетак чланова Удружења пензионера посетили су колегинице и колеге у Александровцу, док су чланови Општинске организације инвалида рада приредили дружење уз песму, игру и музику. Дружењу је присуствовао и председник Савеза инвалида рада Србије Божидар Цекић.

С. И.

БЕОГРАД

Обележен Осми март

Међународни празник Дан жена обележен је скромније него до сада у организацијама Савеза слепих Србије. У Градској организацији Савеза слепих у Београду жене су прославиле празник уз песму, игру, дружење и поклоне. Даме у Пријеполу поводом Осмог марта организовале су изложбу ручних радова слепих жена, изведен је културно-уметнички програм, а женама су уручени поклони. Слично је било и у Ужицу, Ваљево, Панчеву, Новом Саду, Зрењанину, Кикинди...

А. Б.

АПАТИН

Посете и поклони

Апатински Дом за старе и пензионере за Осми март су обišли активисти Црвеног крста и Омладинске хуманитарне организације овог бачког градића. Све баке су уживале у свечаности, а обрадовале су се и гостима и укуским поклонима.

И. М.

ШИД

Маскенбал и колачијада

На овогодишњем маскенбалу и колачијади Шид је, као и сваке године крајем фебруара, био домаћин бројним гостима из Вуковара, Лознице, Шапца, Сремских Карловаца, Бачке Паланке, Шидских Бановаца, Бршадина, Острова, Боровог Села, Негославаца, Ердевика и Адашеваца. Дошли су чланови братских организација инвалида рада ове сремске варошице – неки с колачима, а неки под маскама, на такмичење у ове две „дисциплине“. Многи су, међутим, као и мештани, дошли само да се добро забаве, јер маскенбали углавном и служе за то.

Најзанимљивије маске направили су ученици ОШ „Бранко Радичевић“ из Шида и њихова суграђанка Славица Кошарчић, а најлепше и најукусније слатке и слане колаче умесиле су Гордана Грчић, такође из Шида, и Нада Перишић из Сремских Карловаца.

И. М.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Помоћ члановима

У општини Смедеревска Паланка живи 11.340 пензионера од чега је њих 3.000 учлањено у пензионерску организацију.

Прошле године паланачка Организација пензионера испоручила је члановима око 900 тона угља и 700 кубних метара дрва, као и 1.288 пакета сухомеснатих производа. Ове године, како нас је информисао Слободан Б. Панџић, председник ове организације, увелико су почели са уплатом за угаљ „костолац“ и „колубару“ (око 4.000 динара по тони, на десет месечних рата). Може да се поручи и сушена „колубара“ (8.100 дин.) и „бановић“ (9.800) уз отплату на четири месечне рате, док се пакети сухомеснатих производа (четири, осам и десет килограма) отплаћују у две рате.

За чланове је обезбеђено бесплатно мерење притиска и шећера у крви, као и бесплатан превоз на територији општине.

Сл. К.

ПРОКУПЉЕ

Ученик надмашио учитеља

Да је добра сарадња увек кључ успеха, пример су председник и стручни сарадник прокупачког Удружење пензионера, Мирољуб Коцић и Бора Ранђеловић.

На прошлогодишњој Олимпијади спорта, здравља и културе у Сокобањи први човек прокупачких пензионера Коцић, у конкуренцији шестсто пензионера, проглашен је за најбољег играча фолклора. Лепа титула, али да није било садашњег стручног сарадника Удружења Ранђеловића, питање је да ли би се Коцић домогао овог признања. Он је, наиме, почео да се бави фолклором под будним надзором учитеља чика Боре.

Коцић и Ранђеловић

– Учио сам и вежбао код тада познатог прокупачког фолклористе, нашег чика Боре, не слутећи да ћемо кроз неколико деценија поново да радимо заједно, овог пута у пензионерској организацији – каже Коцић, који је фолклором почео да се бави пре више од четрдесет година. У међувремену је био члан КУД Абрашевић из Прокупља, а касније и сам учитељ народних игара.

Док слуша причу свог некадашњег ученика, а сада шефа, и чика Бора се присећа давних дана.

– После играчке каријере, коју сам започео још 1952. године, определио сам се да учим младе овој игри. Коцић је био један од мојих ученика, и то успешнијих, и срећан сам што је успео да ме надмаши – прича Бора Ранђеловић.

Заиста тако и мисли овај ведри човек, иако шеф зна понекад да подвикне, а све да би се посао брзо и ефикасно завршио.

Ж. Д.

Брига о пензионерима

У општини Ариље има 2.400 пензионера. Већина је учлањена у јединствену организацију – Удружење пензионера, које се врло ангажује да свом чланству помогне, каже Свеле Бојић, председник Удружења.

– Немамо донација, нити помоћи општине и привреде. Финансирамо се сопственом чланарином. За протеклу зиму обезбедили смо 580 кубика огревног дрвета, уз бескалатну шестомесечну отплату, по цени од 2.750 динара за кубик. Набављено је 800 килограма меда, шест тона свеже пилетине, 1.200 килограма сухомеснатих производа, на тромесечну отплату, и то све знатно повољније у односу на локалну трговину.

Свеле Бојић

Прошле године организовано је и пет излета, уз дружење и посете знаменитим местима. А председник Удружења пензионера Бојић је прича за себе. Од пензионисања је на овој функцији (више од 15 година), у канцеларији остаје до 14 часова, баш као да је у радном односу, и то све волонтерски.

Ђ. М.

ЖИТОРАЂА И БЛАЦЕ

Нови чланови

Прошле године организације пензионера топличких општина Житорађа и Блаце постале су бројније за 350 чланова. Организација у Житорађи је успела да упише по 140 нових чланова из редова бивших запослених и пољопривредника, тако да сада има 3.450 присталица, док је у Блацу, уз досадашњих 1.750, организација постала богатија за још 70 пензионера.

Међу новопримљенима је око 150 оних који су прошле године окончали радни стаж, а остали су из редова дугогодишњих пензионера који су 2009. одлучили да се учлане у своју организацију.

Ж. Д.

РУМА

Подсећање на чувене жене Србије

За Међународни дан жена у Геронтолошком центру „Срем“ у Руми уприличена је лепа свечаност. Међу 20 чувених жена Србије у различитим историјским периодима, којих су се подсећали, било је списатељица, сликарки, научница, лекара, спортисткиња. Чланови литерарне секције читали су делове биографија Катарине Ивановић, Милице Стојадиновић Српкиње, Надежде Петровић, Анице Савић Ребац и Десанке Максимовић. Музички угођај овом лепом дружењу додао је сарадник Геронтолошког центра Дарко Ђокић, уз чију се гармонику певало и играло.

И. М.

КИКИНДА

Вече уметника

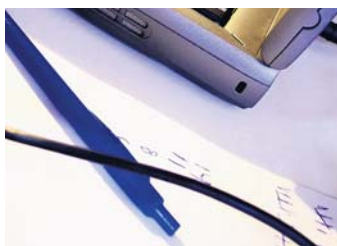
Клуб књижевника „Душко Трифуновић“ са седиштем у Кикинди гостовао је недавно у Клубу пензионера ове општине. Том пригодном група писаца читала је своје стихове, а чланови КУД пензионера „Сунчана јесен“ узвратили су песмама хора, вокалних и инструменталних солиста.

Никола Васић-Тополовачки, председник Клуба књижевника „Душко Трифуновић“, представио се, поред поезије, и сопственим сликарским остварењима. Према његовим речима, овај колектив окупља 82 члана, 40 је са подручја кикиндске општине, остали су из општина Зрењанин, Житиште, Нови Сад, а има их и у Београду. Око 15 одсто чланства су пензионери, с тим што је тај проценат после ове вечери уметничких душа повећан, јер су Клубу приступили и нови чланови.

С. З.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

ИЗ УГЛА ДУГОГОДИШЊЕГ САРАДНИКА „ГЛАСА ОСИГУРАНИКА“

Радо читане новине

Из године у годину садржаји „Гласа осигураника“ постају све бољи и значајнији. За сваку популацију има понешто да прочита и сматрам да би добро било да се „Глас осигураника“ појави и на трафикама.

Имао сам прилике да прочитам коментаре о законима из области ПИО, здравства, искуства других фондова здравства наших суседа, о ликовима лекара, фармацеута, а веома добра рубрика је и „Причала ми моја бака“. Забавна страна ће свакога засмејати. Вести из организација пензионера и инвалида рада су увек присутне у листу и то је добро.

Примећујем да је здравство мање заступљено на страницама „Гласа осигураника“. Лист посвећује велику пажњу старима. То је сасвим добро, а прати се и активност геронтолошких центара. Рубрика „Писма“ требало би да има најмање две странице, а одговори правника такође привлаче пажњу, јер „Глас

осигураника“ у овој рубрици даје одговоре за све оно што тишти пензионере у остваривању њихових права. Веома је похвално што лист редовно објављује информације о исплатама пензија у републикама бивше Југославије.

Добро би било када бисте одржали састанак са дописницима (не трајимо дневнице), јер то би била прилика за продубљивање сарадње и обогаћивање листа новим садржајима. Предлажем рубрику „Од града до града“ где би се објављивале информације о активностима пензионера, хуманости, добротинствима.

Уз жељу да „Глас осигураника“ буде још читанији, поздравља Вас колега

Миодраг Неговановић,
новинар из Љубовије

Некад и сад

Четиристо девет ставки

Приноси у несрећи не одмеравају се само од обезбеђене наднице, према приносној тарифи, него зависе и од постотка опасности, у који је посао према просечној опасности

u godini	hranarine u bolesti	potpore za porodaje	pogrebne	potpore i rente u nesreći	Svega
1922-23	65.4	14.4	2.3	7.6	89.7
1924	63.6	16.8	2.4	11.0	93.8
1925	56.1	18.9	2.4	18.8	96.2
1926	56.6	21.5	2.6	21.1	101.8
1927	69.9	23.5	2.8	23.1	119.3
1928	67.3	26.1	3.2	26.2	122.8
1929	83.1	29.9	3.4	31.6	148.0
1930	84.6	34.7	3.3	37.0	159.6
1931	86.4	34.2	3.5	39.9	164.0
1932	58.6	12.0	2.9	40.7	114.2
1933	55.1	9.6	2.3	40.1	107.1
1934	60.3	10.0	2.2	43.4	115.9
1935	64.8	10.4	2.2	45.9	123.3
1936	71.5	11.7	2.4	49.3	134.9
Svega	943.3	273.7	37.9	435.7	1.690.6

посла од несреће уврштен. Постотак опасности одређује се у границама разреда опасности утврђеног за дотични посао у Таблици опасности посла, према специјалним приликама сигурности у поједином послу. Садања Таблица опасности има 409 ставова и посебну тарифу за осигурање пољопривредних радника код вршилица и пољопривредних стројева. Просечни постотак опасности за све послове нешто је мањи од 25 одсто. Радничко осигурање у своје три гране осигурава радника и његову породицу потпорама у новцу и нарави за случајеве пролазног или трајног губитка радне способности. Ако је губитак радне способности последица несреће рада на послу, потпоре проширене и повећане даје грана осигурања за случај несреће. Као несрећни случаје-

ви важе и обртна тровања, а за морнаре и извесна тропска обољења. Оштећује се и несрећа на путу на рад и са рада.

(Осигурање радника у Краљевини Југославији, 1937, Загреб)

Мање бенефиција

Једна од измена Закона о пензијском и инвалидском осигурању подразумева и померање граница навише код бенефицираног радног стажа. Уместо досадашње 53 године живота и 20 година стажа са увећаним трајањем уз минимум 10 година ефективног рада на овим пословима, за пензионисање ће бити потребно најмање 25 година стажа, од чега минимум 15 година ефективног рада на оваквим пословима, и 55 година живота, постепено од следеће па до 2021. године. Нове технологије и побољшање услова рада условили су укидање статуса бенефицираног радног стажа за многа радна места. За рударе, балерине, кесонисте и слична тешка занимања, граница за одлазак у пензију остаје 50 година живота. Највише бенефиција ће изгубити запослени у МУП-у.

Ј. О.

Како до „пуне“ пензије

? Рада С., Чачак: Инвалид сам рада од 1993. године. Имам 27 година радног стажа. Фирма ми је отишла у стечај 2007. године. Примала сам накнаду са Завода за запошљавање, а од маја 2008. године примам пензију у висини 50 посто. Здравствено стање ми се погоршало и конзилијум лекара ме шаље на операцију. Да ли могу, у међувремену док се не оперишем, да поднесем захтев за „пуну“ пензију и шта ми је све потребно од документације?

Одговор: Ви свакако као корисник накнаде у висини 50 одсто инвалидске пензије имате право да поднесете захтев за остваривање инвалидске пензије, с обзиром на то да је дошло до знатног погоршања Вашег здравственог стања. О томе да ли се ради о потпуном губитку радне способности одлучује искључиво орган вештачења при Фонду

ПИО, а на основу медицинске документације и непосредног увида у Ваше здравствено стање. Документацију неопходну за одлучивање о праву формираћете уз помоћ лекара опште праксе при дому здравља са свим специјалистичким налазима уз обавезну претходну контролу комисије при надлежном дому здравља.

Породична пензија

? Веља Журкић, Нересница: Отац ми је умро 7. 7. 2000. године. Имао је 23 године радног стажа. Мајка је рођена 7. 12. 1957. године. Интересује ме каква су њена права када је у питању породична пензија?

Одговор: Уз напомену да се приликом одлучивања о праву на пензију примењују прописи који су на снази у моменту подношења захтева, на Вашу мајку би се применили прописи који сада важе. То значи да је у 2010. години за признавање права на породичну пензију удови потребно да има 49 година и шест месеци живота и да је у моменту смрти супруга имала 44 године и шест ме-

сеци живота. Уколико је неко од деце користио право на породичну пензију, те ако је Ваша мајка у тренутку престанка права детета имала потребних 44 године и шест месеци живота или више, неће бити сметња да јој се призна право на породичну пензију. Ако то није случај, нажалост Ваша мајка неће моћи да оствари право, без обзира на то колико сада има година живота.

Потпуни губитак радне способности

? Радојка Ивановић, Врање: Обраћам вам се у име свог сина Ненада, рођеног 1964. године. Он има 11 година радног стажа. Остао је без посла због издржавања затворске казне, а после се запослио код приватног послодавца. На послу је 2007. године пао у несвест. Дијагноза је анеуризма мозга. Неспособан је за посао. Молим вас да нас саветујете шта је најбоље да урадимо и каква су права мог сина из радног односа.

Одговор: Према Вашим речима, Ваш син је потпуно неспособан за рад. Будући да има 11 година радног стажа, то је довољно за остваривање права на инвалидску пензију. Нека његов ординирајући лекар припреми медицинску документацију и предлог за утврђивање потпуног губитка

радне способности. Уколико орган вештачења на основу свега што сте изнели и непосредног увида утврди да код Вашег сина заиста постоји потпун губитак радне способности, моћи ће да оствари инвалидску пензију и на тај начин обезбеди основну егзистенцију себи и својој породици.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Неуплаћени доприноси морају да се измире

? Десанка Дражић, Лозница: Радил сам у фабрици „Вискоза“ до 2002. године. Наставила сам да уплаћујем стаж до 2005. године, када сам престала јер више нисам била у могућности. У априлу 2009. године добила сам опомену да уплатим 186.000 динара. Од тога је 101.000 била главница, коју сам на једвите јаде успела да уплатим. Пре пет месеци сам упутила жалбу надлежном министарству да ми отпише остатак дуга, али ни до данас нисам добила одговор. Живим са супругом који је такође незапослен, тако да смо постали социјални случај. Као такви примамо 3.800 динара, а за лекове треба да платимо много више. Интересује ме да ли жене још иду у пензију са 35 година стажа и 53 године живота. Молим вас за савет шта је најбоље да урадим.

Одговор: Жене још имају право на старосну пензију са 53 године живота и 35 година стажа осигурања. Ово ће свакако трајати док не ступи на снагу нови Закон о ПИО, што ће највероватније бити од 1. 1. 2011. године, када ће почети постепено да се повећава и старосна граница и године стажа осигурања за по четири месеца на годишњем нивоу. Што се тиче дуговања на име

неуплаћених доприноса по основу добровољног приступа обавезном осигурању, с обзиром на то да сте престали са овим осигурањем у 2005. години, мораћете да измирите ово дуговање. Ако га не измирите сада, дуг ће се наплатити кроз обуставу од пензије када је остварите. Све ово, наравно, важи под условом да се једног дана пропис у овом смислу не измени.

Накнада за негу и помоћ

? Босилка Јовановић, Ужице: Моја мајка је стара 88 година. Пала је 2008. године и том приликом поломила кук. Била је у болници, али није рађена операција, па је самим тим непокретна. Добила је туђу негу и помоћ у износу од 6.200 динара. Интересује ме да ли је тај износ можда требало да буде већи, с обзиром на њено здравствено стање?

Одговор: Ваша мајка је остварила накнаду за негу и помоћ другог лица преко надлежног центра за социјални рад у законском износу који јој припада. У случају да сматрате да код ње може да се утврди и телесно оштећење 100 одсто по једном основу, поднећете

захтев надлежном центру за социјални рад да се утврди право на увећани износ накнаде за негу и помоћ другог лица.

Ако орган вештачења утврди да такво телесно оштећење постоји Ваша мајка ће остварити знатно већи износ накнаде.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	РАНИЈЕ	ВЛАСНИК РАНЧА	ИМЕ РАНИЈЕ ГЛУМИЦЕ ВИЛИЈАМС	ЛИКОВНИ УМЕТНИК	ВРСТА ЈАКОГ ЕКСПЛОЗИВА	ВРСТА ПАДАВИНЕ	КОШЕЊЕ И СКУПЉАЊЕ ЖИТА
УГЛЕД У ДРУШТВУ							
БИЉНИ СВЕТ, БИЉЕ							
СУШТИНА, БИТНОСТ (ЛАТ.)							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЗАСЕДА У ЛОВУ					ОЗНАКА ЗА ВОЛТ	
	БИТКА, БОРБА					ЛЕП, КРАСАН	
СТАНОВНИЦА БЕРАНА							
ОРЕГОН (СКР.)			РЕКА (ШПАНСКИ) СТРМИНА БРДА				РАШИТИ СЕ
СИМБОЛ ЗА ЈОД		СИМБОЛ ЗА АЗОТ БИЧ, КАМЦИЈА		ТЕХНИЧКИ НОКАУТ ВОЗИТИ СЕ ПО ЛЕДУ			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ГЛАВИЦА БРДА				ЈУНАЧКА ПЕСМА		
	ОЗНАКА ПАНЧЕВА				ГРАД У ГРЧКОЈ		
ПОЗЛАЋИ- ВАЊЕ							
СУДИЈА (ЛАТ.)							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ХИТРИНА, БРЗОСТ						
	СУЖАЊСТВО						
ПЛАНИНА У СРБИЈИ						ОЗНАКА ЗА ТОНУ КУХИЊСКО ПОСУЂЕ	
ИЗГОВОРТИ МОЛИТВУ							
ОЗНАКА ЗА ПОНД		ЦАНКАР ИВАН				ПРВАК, ШАМПИОН ПРЕВОЈ НА ВЕЛЕБИТУ	
		ТЕЛО					
РАЗВИЈАЊЕ У СТАСУ							
ТРЕМОЛО (СКР.)			ИМЕ ФИЊЦИЈА ПРЕДЛОГ: ПРЕМА				АЕРОКЛУБ (СКР.)
КУРЈАК				ВРСТА ПАПАГАЈА СИМБОЛ СУМПОРА			
ОПАСАН ЧОВЕК							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: Кембриц, анализа, зглавак, алеја, Мер, лан, аз, Гиле, Тимотеј, улема, почетак, осим, н, стоик, е, тан, Рим, отирати, Лаца, ан, акапела, р, Оми, кирија, контраш.

Миленко Косановић

Доскоци

Учините ми услугу. Немојте ми више ништа чинити!
Органима гоњења су многи за петама.
 Лако је ван Србије живети као сав нормалан свет.
Када смо спустили лопту на земљу, схватили смо да је пробушена.
 Решили смо проблем незапослених. Избрисали смо их из евиденције!
Истина је пала на испиту. Није могла да издржи лажну конкуренцију.
 Жалите се на тежак живот. А где вам је креативност?
Раде Ђерговић

Молим за реч

У Београду постоји Агенција за запошљавање, која месечно запосли троје људи. Много ефикаснија била би Агенција за отпуштање.
Изашли смо из кризе. Право у лавиринт.
 Кад је реч о криминалу, црква није одвојена од државе.
Метеоролози најављују врело лето, али у влади тврде да се и поред тога замрзнуте пензије неће истопити.
 За суноврат динара криви су кошаркашки навијачи. Они стално на утакмицама скандирају „Хоћемо стотку“ и евро им је испунио жељу.
У Србији има 1,6 милиона пензионера. Сви су, углавном, у замрзнутом стању.
 Иако говоре да је Србија тржиште будућности, милион незапослених више брине садашњост.
Функционерима је толико танка и сиромашна имовинска карта, да ће Влада Србије под хитно за њих организовати донаторску вечеру.
 Обожаваоци „Великог брата“ очекивали су за Дан жена шоу „Велика сестра“.

Дејан Патаковић

Дејан Патаковић

Да ли сте знали ...

... да најдуже живе становници острва Окинава, Сардинија и Крит, а њихова дугочекност се приписује генетици, исхрани и односу према животу?

... да је највиша цена за један стрип постигнута недавно у САД када је први стрип у коме се појављује Супермен, из 1938. године, непознати купац платио равно милион долара?

... да површина Тихог океана износи 179.603 квадратна километра, што је 35 одсто целокупне Земљине површине, односно 18 пута је већи од површине Европе?

... да је једини драмски писац који је умро глумећи свог јунака Молијер? У комедији „Уображени болесник“ он је умро на сцени играјући уображеног болесника.

... да су највећи и најгласнији инстру-

мент на свету оргуље у Аудиторијуму Атлантик Ситија, у америчкој држави Њу Џерси? Њихов звук раван је звуку 25 дувачких оркестара.

... да Ескимима имају преко петнаест речи за снег а ниједну за рат?

... да највише сцена насиља на филму садржи филм „Рамбо 3“ – у 109 минута приказано је 123 сцене смрти и 245 сцена разорног насиља?

... да је, са својих 188 децибела, звиждук плавог кита најгласнији звук који производи једна животиња?

... да је најпосећенија грађевина на свету Ајфелова кула у Паризу?

... да Гинисова књига рекорда држи рекорд као најчешће крадена књига из књижара?

(X) уморне мисли

Боље је што ћемо имати сто покушљања него само једно. За срце је мања опасност сто малих секирација него једна велика!

Мада смо на Балкан стигли тек пре хиљаду и по година, већ смо у фази стабилизације.

Ми се поносимо својим местом у свету. На путу смо за Азију, а ни од Африке нисмо далеко.

Ако изузмемо привреду, здравство и културу, добро смо. Које и другима желимо.

Разне мере спроводимо, али нам спровод предуго траје.

У Европи смо на зачељу, али у свету је наш положај нешто бољи.

На добром смо путу. Још само да кренемо.

Сваког дана почињемо битку за ново сутра. А сваки почетак је тежак.

Наш план развоја има све већу подршку. Неки му приступају из уверења, остали – из сажаљења.

Витомир Теофиловић

